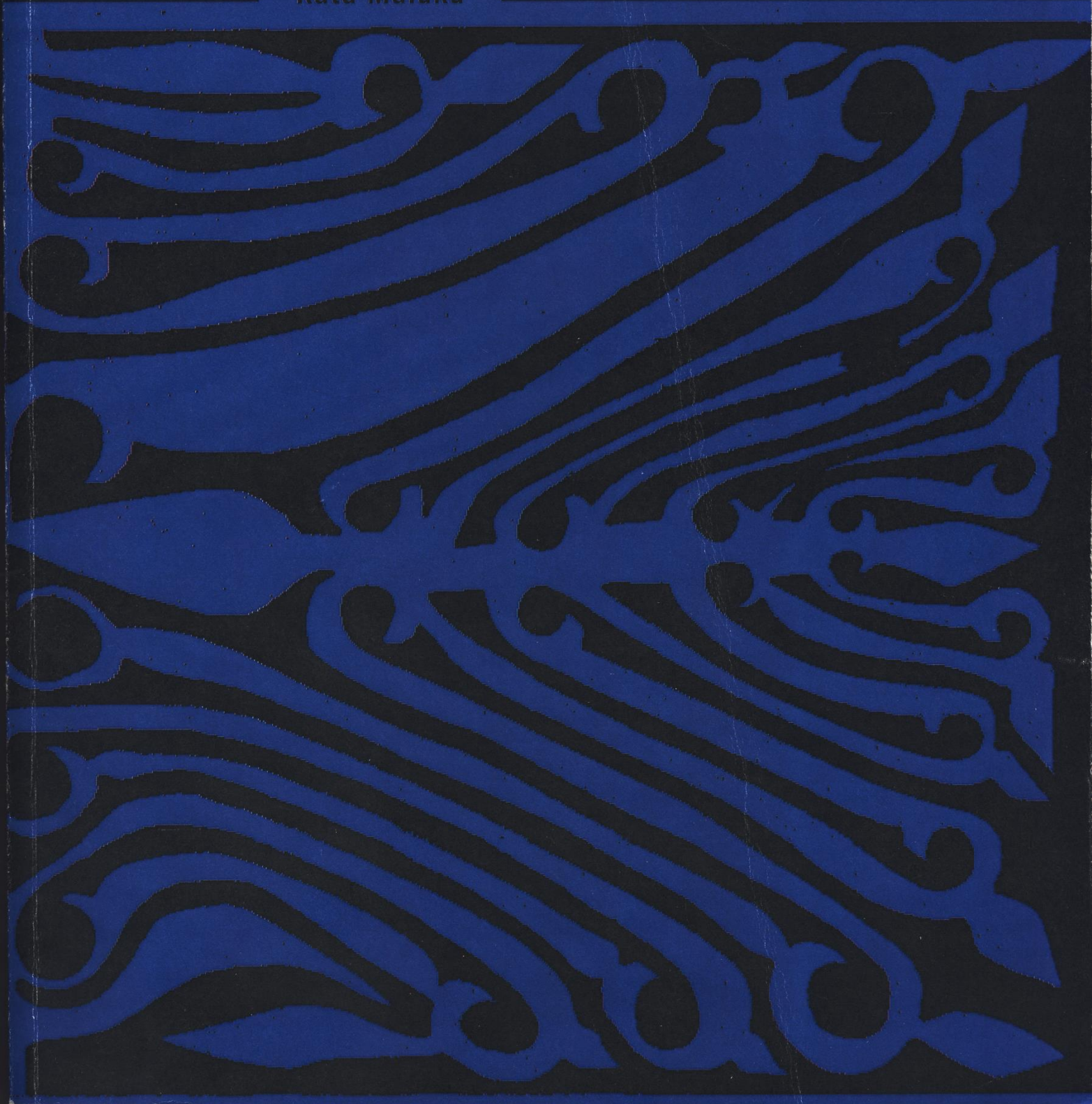

Bert Tahitu

Woordenlijst

Nederlands - Moluks Maleis

Kata Maluku

Bert Tahitu

Daftar kata-kata Moluks Maleis - Nederlands / Woordenlijst Nederlands - Moluks Maleis

Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers

Utrecht 2000

Kata Maluku

In 2024 bewerkt tot pdf-bestand

Omslag cosmiclounge, Jan Timorason

Druk Noordelijke Hogeschool Leeuwarden, Reprografische dienst Bouhof

ISBN 90-76729-15-8

© 2000, Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers
2024, Beheersfonds Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Bert Tahitu

Woordenlijst

Nederlands - Moluks Maleis

Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers

Utrecht 2000

Vooraf

Het boek dat voor u ligt, *Woordenlijst / Daftar kata-kata*, bevat de woordenlijsten Nederlands - Moluks Maleis en Moluks Maleis - Nederlands. Deze *Woordenlijst / Daftar kata-kata* is een vernieuwde en gebundelde uitgave van de woordenlijsten die in 1990/1991 zijn uitgegeven als afzonderlijke delen van het lespakket '*Kata Maluku. Materiaal voor het onderwijs Moluks Maleis op de basisschool*'. Deze nieuwe gebundelde uitgave is ook geschikt voor gebruik in de volwasseneneducatie. Uiteraard is *Woordenlijst / Daftar kata-kata* ook te gebruiken buiten het onderwijs.

In de Molukse gemeenschap blijkt een grote behoefte te bestaan aan woordenlijsten Moluks Maleis. Handwoordenboeken Indonesisch bieden voor het Moluks Maleis niet altijd uitkomst. Er ontbreken veel woorden en begrippen die in de Molukse gemeenschap in Nederland gangbaar zijn. Tegelijk zijn allerlei typisch Indonesische woorden en begrippen uit deze woordenboeken onherkenbaar voor Molukkers in Nederland. Deze 'onherkenbaarheid' heeft ook te maken met de spelling. De Molukse gemeenschap in Nederland hanteert een spellingssysteem dat tussen het systeem van Van Ophuysen (1901) en dat van Suwandi (1947) staat. Tegenover deze zogenaamde 'oude' spelling staat de 'nieuwe' Indonesische spelling. De verschillen tussen beide zijn:

klank	Indonesisch (nieuwe spelling)	Moluks Maleis (oude spelling)
[c]	c cari	tj tjari zoeken
[j]	j jari	dj djari vinger
[y]	y layar	j lajar zeil
[x]	x akhir	ch achir einde

Wij willen de gebruiker erop attent maken dat deze uitgave een woorden**lijst** is en geen woorden**boek**. Tegenover deze beperking wordt hier een hoeveelheid typisch Molukse begrippen aangeboden die in geen enkel ander woordenboek te vinden zijn.

Bert Tahitu
m.m.v. Xaf Lasomer

Inhoud

Hoe gebruikt u de woordenlijst Nederlands - Moluks Maleis?	5
1 Vragen	5
2 Meer dan één vertaling	5
3 Werkwoorden	6
4 Afleidingen	6
5 Uitdrukkingen	6
6 Praten en schrijven	6
7 Doubletten	8
8 Afkortingen	9
9 Bronnen	9
Woordenlijst Nederlands - Moluks Maleis	11

Hoe gebruikt u de woordenlijst Nederlands - Moluks Maleis?

Het spreekt voor zich dat u in deze woordenlijst Nederlands - Moluks Maleis de vertalingen kunt vinden van Nederlandse woorden. Deze zijn op alfabet ingedeeld en daarachter vindt u de Moluks Maleise vertalingen. Hieronder volgt nog een aantal aanwijzingen die u kunnen helpen om op een eenvoudige manier een vertaling te vinden. Vervolgens zijn enkele bijzonderheden in het Moluks Maleis opgenomen. Tenslotte worden de bronnen genoemd waarop deze lijst is gebaseerd.

1 Vragen

Het is vrij eenvoudig in deze lijst de Nederlandse woorden op te zoeken die u in het Moluks Maleis wilt vertalen. Maar we willen u graag een tip geven: probeer eerst op een andere manier aan de vertaling te komen. Vraag bijvoorbeeld eerst aan een oudere Molukker om u te helpen. Dat kan zijn een familielid, een buurman, de moeder van een vriend of de docent Moluks Maleis. U weet dan ook meteen hoe het woord wordt uitgesproken.

2 Meer dan één vertaling

Als u bijvoorbeeld het woord **aandoen** wilt vertalen, vindt u:

aandoen 1. (kort bezoekje) singgah, (inf.) langgar; 2. (kleden) pakai (memakai)

Net als heel veel andere woorden, heeft **aandoen** meer dan één betekenis. Voor beide betekenissen zijn de vertalingen aangegeven.

Een ander voorbeeld is het woord **goed**. U vindt in de lijst:

goed baik, benar, betul

Hier hebben we niet aangegeven wanneer u welk woord moet gebruiken. Het hangt van uw bedoeling af welk woord u kunt gebruiken. Als u het niet weet of als u twijfelt, vraag dan aan de docent of een ander om u daarbij te

helpen.

3 Werkwoorden

Als u een werkwoord wilt vertalen, vindt u bijvoorbeeld:

aanrijden tabrak (menabrak), tubruk (menubruk)
hollen lari (berlari)

In de lijst wordt achter het grondwoord (of 'basiswoord') de 'me-' vorm van het werkwoord tussen haakjes geplaatst. Deze 'me-' vorm is de formele vorm van het werkwoord dat in officiële situaties gebruikt wordt. Bij enkele werkwoorden is ook de 'ber'-vorm aangegeven. Dit hebben we gedaan, zodat u in één keer de informele en formele vormen van het werkwoord ziet.

4 Afleidingen

Het zelfstandig naamwoord 'aanrijding' is duidelijk afgeleid van het werkwoord 'aanrijden'. In de lijst vindt u de afleiding *cursief* bij het werkwoord:

aanrijden tabrak (menabrak), tubruk (menubruk); *aanrijding* tabrakan, tubrukan

Het zelfstandig naamwoord 'test' gaat in het alfabet aan het werkwoord 'testen' vooraf. U ziet in de lijst dan ook dat het werkwoord testen bij het zelfstandig naamwoord is opgenomen:

test udjian, pentjobaan; *testen* mengudji, tjoba (mentjoba)

5 Uitdrukkingen

Bij een aantal woorden zijn ook uitdrukkingen opgenomen. Bijvoorbeeld:

smachten ingin, kepingin; (inf.) *naar een sigaret smachten* mati rokok
hoeveel berapa; *de hoeveelste is het vandaag?* tanggal berapa sekarang?

6 Praten en schrijven

Als u een Maleis woord leest, weet u niet altijd hoe u het moet uitspreken. U kunt dan aan een Molukker vragen hoe het woord klinkt. U moet bij het

praten en schrijven in het Moluks Maleis rekening houden met de volgende gevallen:

- 1 verschillende klanken kunnen met één letterteken worden weergegeven;
- 2 één letterteken kan op verschillende manieren worden uitgesproken.

Enkele voorbeelden:

- 1 Verschillende klanken kunnen met het letterteken e weergegeven worden, te weten:
de klank 'é' in **padede** 'huilerig', **sore** 'avond'
de klank 'e' (stomme e, pepet) in **besar** 'groot', **menang** 'winnen' en de klank 'è' in **betjek** 'modder', **rembeng** 'sjouwen'

Als u een **e** ziet in een woord dat u niet kent, kunt u aan de docent vragen hoe die **e** klinkt.

Soms wordt de 'stomme e' of 'pepet' weggelaten: u hoort dan **speda** naast **sepeda** 'fiets', of **kliru** naast **keliru** 'in de war zijn'. In de spelling is de volledige vorm, dus met 'e', de juiste vorm. Die vindt u dan ook in deze lijst.

- 2 Enkele voorbeelden waar één letterteken op verschillende manieren kan worden uitgesproken:

De 'e' (stomme e, pepet) wordt in heftig geëmotioneerd spreken ook als 'a' uitgesproken. U hoort dan naast **besar** ook **basar** 'groot', en naast **menang** ook **manang** 'winnen'. Als u het woord schrijft, moet u het met 'e' spellen. In deze lijst vindt u alleen die 'e'-vorm.

Het letterteken i kent naast de uitspraak van 'i' (zoals in **piring** 'bord') ook de uitspraak e als het in een onbeklemtoonde laatste lettergreep voorkomt: naast **langit** hoort u ook **langet** 'hemel', naast **baris** hoort u ook **bares** 'marcheren'. In de spelling is alleen **i** mogelijk; in de lijst vindt u alleen **langit**.

Hetzelfde geldt voor het letterteken **u**: naast **dapur** hoort u ook **dapor** 'keuken', naast **sajur** komt **sajor** 'groente' voor. Ook hier geldt, dat de spelling met **u** de juiste vorm is, die u dan ook in de lijst treft.

De lettertekens **h** en **k** aan het einde van het woord worden in de uitspraak vaak weggelaten. U hoort vaker **ruma** dan **rumah** 'huis', **roko** dan **rokok** 'sigaret; roken'. In de spelling moet u de volledige vorm kiezen.

Tenslotte: de **n** en **m** aan het einde van het woord worden ook uitgesproken

als **ng**. U hoort dan **akang** naast **akan** 'het', **malang** naast **malam** 'avond, nacht' en **turung** naast **turun** 'dalen, naar beneden gaan'. In de spelling wordt de uitspraakvariatie met **ng** niet weergegeven, dus ook niet in deze lijst.

De regel voor deze groep 2 is:

In de uitspraak is variatie mogelijk, maar in het schrift worden de variaties niet weergegeven. Vraag aan een Molukker (de docent of iemand anders) hoe een woord wordt uitgesproken en of er variatie in de uitspraak mogelijk is.

7 Doubletten

Er zijn in het Moluks Maleis verschillende woorden die op twee manieren uitgesproken worden maar ook op twee manieren worden geschreven. Deze woorden worden **doubletten** genoemd. Deze doubletten worden in groepjes verdeeld. Een grote groep doubletten bestaat uit woorden met de klanken **e-u** naast **o-o**. Als voorbeeld: bij **buik** vindt u 'perut' en 'poro', bij **een windje laten** 'kentut' en 'konto', en bij klappen 'tepuk' naast 'topo'.

Een andere groep doubletten wordt gevormd door woorden als *falungku* en *palungku* die u vindt bij **vuist**, *festa* en *pesta* bij **feest**, en *fadahal* en *padahal* bij **echter, maar**.

Waarom worden deze uitspraakmogelijkheden wel opgenomen en andere niet? Welnu, dat hebben we gedaan om de volgende redenen.

- 1 Niet alle woorden met een **e-u** combinatie hebben de uitspraakvariant **o-o**; de woorden die dit wel hebben - de doubletten - worden daarom ook apart genoemd. Bij **dik** bestaat alleen *gemuk* en niet **gomo*, bij **nodig hebben** hebben we alleen *perlu* en niet **porlo*, en bij **mier** is alleen *semut* mogelijk en niet **somo*.
- 2 De vormen *poro*, *konto* enzovoorts wijken af van *perut* en *konto* niet alleen qua klinkers maar ook qua accent: het is *p'oro* naast *per'ut*; het is ook *k'onto* naast *kent'ut*.
- 3 De variatie in **f** en **p** komt niet overal voor: het is dus alleen *fufu* dat u vindt bij **zwarte kunst** (en niet **pupu*).

Het hangt van de situatie af welke vorm van een doublettenpaar je kan gebruiken. In formele situaties gebruikt u eerder *perut* dan *poro* 'buik'. De vorm met **e-u** wordt als de formele vorm gezien, de andere vorm wordt in informele situaties vaker gebruikt. Maar natuurlijk komt *perut* ook in informele situaties voor. Als u niet zeker weet welke van de twee vormen u moet gebruiken, kan de docent u daarbij helpen.

8 Afkortingen

Bij een groot aantal Moluks Maleise woorden staan afkortingen vermeld. Deze afkortingen zijn bedoeld om aan te geven, in welke situaties of 'taaldomeinen' het woord meestal gebruikt wordt.

i Indonesisch: het woord is (te) Indonesisch, maar het idee van het woord is ook in de Molukse gemeenschap van toepassing. In de lijst wordt er een Moluks Maleis synoniem naast gegeven.

A.M. Ambons Maleis, de variant van het Maleis op de Midden-Molukken: het woord is typisch Ambons Maleis en wordt voornamelijk in de informele sfeer gebruikt.

form. formeel: het woord wordt voornamelijk in formele situaties gebruikt. In informele gespreksituaties wordt voor een ander woord gekozen.

inf. informeel: het woord wordt voornamelijk in informele situaties gebruikt. In formele situaties is een ander woord gepast.

kerk. Kerk Maleis: het woord is typisch voor het taalgebruik en woordkeuze in de kerk: preken, bijbel, liedteksten en dergelijke.

Jav. Javaans: het woord is typisch Javaans, maar in de tangsi-periode overgenomen en maakt nu deel uit van de Moluks Maleise woordenschat.

9 Bronnen

De woordenlijst is samengesteld op basis van de volgende werken:

Logat Bahasa Ambon, ed. Badan Persatuan (Rajat Maluku Selatan), samenst. J. Hitijahubessy, Den Haag, z.j.

Ale Nona. Een cursus in de thuistaal van Molukse leerlingen, ed. PABO De Eekhorst, Assen, 1985, Marilah 27: Daftar kata / Woordenlijst.

A. Teeuw, *Leerboek Bahasa Indonesia*, Groningen 1984, 4^e dr.: Sleutel leerboek Bahasa Indonesia. Woordenlijst.

Harmani J. Ham, *Basiswoordenlijst Indonesisch*, Coutinho, Muiderberg, 1987

B. Tahitu, *Melaju Sini. Het Maleis van Molukse jongeren in Nederland*, Leiden 1989 (diss.).

Xaf Lasomer & Anne Vermeer, *Streeflijst woordenschat Moluks Maleis*, ed. *Steunpunt Educatie Molukkers*, Utrecht 1990.

Verder zijn de volgende werken geraadpleegd:

Kamus Ketjil Bahasa Malajo Ambon kedalam Bahasa Indonesia, samenst. B. Manuputty, Djakarta 1972.

A. Teeuw, *Indonesisch – Nederlands woordenboek*, Foris Publication Holland, Dordrecht 1990, 1^e dr.

Woordenlijst Nederlands - Moluks Maleis

A

- aaien** usap (mengusap), elus (mengelus)
- aalmoes** derma (kerk), sedekah
- aan** (form.) pada; *aan de muur* pada dinding; *aan (iemand / iets)* kepada
- aan het ... zijn** ada ...
- aanbieden** sodor (menjodor), tawar (menawar); *aanbieding, aanbod* penawaran
- aanbreken** petjah, pitja; *de dag breekt aan* hari mulai
- aandacht** perhatian; *aandacht schenken* memperhatikan
- aandeel** saham
- aandenken** tanda mata, peringatan
- aandoen** 1. (kort bezoekje) singgah, (inf.) langgar; 2. (kleren) pakai (memakai)
- aangaande** mengenai, tentang
- aangedaan** pilu
- aangelegenheid** soal, hal, urusan, kesempatan
- aangetekend** tertjatat; *aangetekende brief* surat tertjatat
- aangezien** karena, sebab
- aanhalingsteken** tanda kutip
- aanhouden** (arresteren) tahan (menahan)
- aankijken** pandang (memandang)
- aankleden, zich** pakai (memakai) pakaian, bersaling (pakaian)
- aankomen** sampai, mampir, tiba; *aankomst* sampainja, tibanja, datangja, kedatangan
- aankoop** pembelian
- aanleggen** pasang (memasang)
- aanleiding** alasan, sebab
- aanmoedigen** galak (menggalakkan)
- aannemen** terima (menerima)
- aannemer** pemborong
- aanpassen** bikin biasa diri, membiasakan diri, sesuai diri, menyesuaikan diri; *aanpassing* penjesuaian
- aanraden** kasih nasihat, menasihatkan
- aanraken** (A.M.) sonto, loko, kena, singgung (menjinggung)
- aanranden** memperkosa
- aanrecht** tempat masak, tempat tjutji piring
- aanrijden** tabrak (menabrak), tubruk (menubruk); *aanrijding* tabrakan, tubrukan
- aanroepen** sebut (menjebut), seru (menjeru)
- aanroeren** singgung (menjinggung)
- aansporen** dorong (mendorong), galak (menggalakkan); *aansporing* dorongan
- aansprakelijk** bertanggungjawab; *aansprakelijkheid* pertanggungjawaban
- aanspreken** sapa (menjapa); tegur (menegur)
- aanstaand(e)** jang akan datang (j.a.d.)
- aanstellen, zich** lepose; *aanstellerig* lepose, betingkah
- aanstalten maken** langkah (melangkah)
- aanstootgevend** tjolok mata
- aantal** 1. banjajnja; 2. bilangan; 3. djumlah

aantonen kasih tundjuk,
 menundjuk
aantreffen temu (menemui), dapat
 (mendapati), djumpa
 (mendjumpai), berdjumpa
aantrekkelijk gagah, (inf.) stel,
 (*vrouw*) manis;
aantrekkingskracht daja tarik,
 daja penarik
aanvaarden terima (menerima)
aanvallen serbu (menjerbu);
aanval serbuan; *aanvaller*
 penyerbu
aanvangen mulai (memulai);
aanvang permulaan
aanvoeren pimpin; *aanvoerder*
 pemimpin, (inf.) kapitan
aanvragen minta (meminta),
aanvraag permintaan,
 permohonan
aanvullen melengkap, tambah
 (menambahi); *aanvulling*
 penambahan
aanwezigheid kehadiran;
aanwezig hadir
aanwijzen tundjuk
 (menundjuk(kan)); *aanwijzing*
 petundjuk
aap kera, ketek, monjet
aard tabiat, kelakuan
aardappel kentang; *zoete*
aardappel ketela
aardbei arbai
aardbeving gempa bumi, tanah
 gojang
aarde 1. (*wereld*) bumi; 2. (*grond*)
 tanah; *aardnoot* katjang tanah;
aardolie minyak tanah
aardmannetje (s.v. kabouter)
 botol mantji
aardrijkskunde ilmu bumi
aarzelen bimbang, ragu-ragu,
 (inf.) paleu
abonnee langganan, pelanggan;
abonnement langganan;
abonneren berlangganan
absent tidak hadir, tidak ada
absurd tidak masuk akal
accolade tanda kurung besar
ach aduh
acht delapan; *achttien* delapan
 belas; *tachtig* delapan puluh
achten hormat (menghormati)
achter belakang, di belakang
achterdeur pintu belakang
achtergebleven ketinggalan
achterkant belakangnja
achterkleinkind tjetje
achterlijk terbelakang, dongok
achternaam fam, nama belakang
achterna gaan kedjar
 (mengedjar), buru (memburu),
 ikut (mengikuti)
achterste pantat
achteruit ke belakang
achtervoegsel imbuhan achir,
 achiran
achtervolgen buru (memburu),
 ikut (mengikuti), kedjar
 (mengedjar); *achtervolging*
 pengedjaran
achterwaarts undur, mundur
acteren (ber)main film, (ber)main
 sandiwara; *acteur* pemain,
 aktor; *actrice* aktris
actief giat; *activiteit* kegiatan,
 aktivitas
adamsappel lekum, djakun
adatrecht hukum adat
adelaar garuda
adem napas, nafas; *ademen*,
ademhalen bernapas, bernafas,
 ambil napas, ambil nafas
ader pembuluh, urat
adieu amato, selamat djalan,
 selamat tinggal
adres alamat; *per adres* dengan
 alamat; *adresseren*

mengalamatkan
adopteren ambil anak, piara anak
advies nasihat, nasehat; *adviseur*
 penasihat, penasihat ahli
advocaat pengatjara, pokrol
af habis, abis, sudah, selesai
afbeelden gambar
 (menggambarkan)
afbetalen angsur (mengangsur),
 lunas (melunas); *afbetaling*
 angsuran
afblijven lepas, djangan pegang,
 (inf.) djangan loko, kasih los
afbreken bongkar
afbeulen, zich kerdja kaki kepala
 (A.M.)
afdingen tawar (menawar)
afdrogen bikin kering (inf.)
af en toe kadang-kadang, sekali-
 kali, (inf.) separo kali
afgelegen pentjil, terpentjil, djauh
afgelopen habis, abis, sudah
afgemat tjapai, tjape, kepajahan
afgesneden stuk potongan
afgevaardigde utusan
afgeven (van kleur) luntur
afglijden rosot (merosot)
afgrond djurang
afhalen djemput (mendjemput)
afhankelijk van tergantung dari,
 terserah dari
afkeuren tjela (mentjela),
afkeuring tjelaan
afkomst asal, turunan; *afkomstig*
van berasal dari
afkopen tebus (menebus)
afkorten singkat (menjingkatkan),
 memendekkan, (inf.) bikin
 pendek; *afkorting* singkatan,
 kependekan
afloop sudahnja, kesudahan,
 penghabisannja; *aflopen*
 berhenti, habis
afmaken 1. (elkaar) bakupotong,

bakubunuh; 2. (klaar)
 selesaikan (menjelesaikan)
afmatten melelahkan
afmeren melabuh
afmeten ukur (mengukur);
afmeting ukuran
afpakken rebut
afpersen peras (memeras);
afpersing pemerasan
afrekenen bayar (membayar)
afscheid perpisahan; *afscheid*
nemen ambil petai
afschrapen kikis
afschieten pasang (memasang)
afschuw rasa ngeri; *afschuwelijk*
 mengerikan, djidjik, djelek
afslaan 1. (hoek) belok,
 menggo(h); 2. (weigeren) tolak
 (menolak)
afspiegeling pentjerminan
afspreken djandji, berdjandji
 kentjam, berkentjam; *afspraak*
 djandji, perdjandjian, kentjam
afstand 1. (reis) perdjalananan; 2.
 (ver) djauhnya
aftrekken potong (memotongi),
 bikin kurang, mengurangi, ambil
 (menggambil)
aftrek hebben laku
afvaardigen utus (mengutus);
afvaardiging, afgevaardigde
 utusan
afval sampah, kotoran; *afvalbak*
 tempat kotoran, bak sampah
afvallen 1. (bladeren) gugur,
 rontok; 2. (mager) djadi kurus,
 (inf.) turun-turun badan
afwas piring kotor; *afwassen* tjtjji
 piring
afwijzen tolak (menolak); *afwijzing*
 penolakan
afzet pendjualan; *afzetgebied*
 pasaran
afzetten (oplichten) tipu (menipu),

(inf.) makan darah
afzonderen, zich pisah
 (memisah)
agenda atjara
agent agen
akkoord setudju, beres
al 1. (reeds) sudah; 2. (wat er is)
 seadanja; *alle* genap, semua,
 antero; *alles* sekalian, semua
aldus demikian
alfabet abdjad; *alfabetisch*
 menurut abdjad; *alfabetisering*
 pengadjaran menulis dan
 membatja
Alfoer Alifuru, orang Alifuru
algemeen umum; *algemeen*
Maleis Melaju Umum
alhoewel meskipun, walaupun,
 sungguhpun
allebei dua-dua, berdua
alleen 1. sendiri; 2. (echter) tetapi;
 3. (slechts) hanja, tjuma
allegoden! tobat-tobat!, ja allah!,
 amit-amit!
allemaal sekalian, semua
allereerst pertama-tama
allerheiligst Maha Kudus,
 mahakudus
allerhoogste Maha Tinggi,
 mahatinggi
allerlei bermatjam-matjam
alles op alles zetten banting
 tulang, kerdja kaki kepala
alliantie badan persekutuan
als 1. (indien) kalau; 2. (mits) asal;
 3. seperti, sebagai, kaja
alsjeblijft, alstublijft silakan,
 silahkan
alsmede djuga, serta
alsof seakan-akan, seolah-olah
altijd selamanja, selalu,
 senantiasa
alvorens sebelum, di muka
ambassade kedutaan besar;

ambassadeur duta besar
ambt djabatan; *ambt bekleden*
 djabat (mendjabat); *ambtenaar*
 pegawai
Ambon 1. (eiland) Ambon; 2.
 (stad) (vero.) Amboina
amen amin
Amerika Amerika; *de Verenigde*
Staten van Amerika Amerika
 Serikat
amper hampir, amper
amusant lutju; *amuseren*
 bersukaria; *amusement*
 hiburan, kesenangan
analfabeet buta huruf
analyse kupasan, uraian;
analyseren kupas (mengupas),
 urai (menguraikan)
ananas nanas
ander, anders lain
angst takut, ketakutan; *angst*
hebben takut (menakut)
anker sauh, djangkat; *voor anker*
liggen berlabuh
annuleren membatalkan
anonieme brief surat kaleng
ansichtkaart kartu pos
antiek kuno, antik
antwoord balasan, djawaban,
 sahut; *antwoorden* djawab
 (mendjawab), menjahut
apparaat alat, barang
appel buah apel; *de appel valt niet*
ver van de boom air melele
 kekaki (A.M.)
applaudiseren tepuk (topo)
 tangan
april bulan April
arbeid kerdja, pekerdjaan;
arbeider (ongeschoold) kuli,
 orang kerdja
archieff arsip
archipel kepulauan
architect arsitek, ahli bangunan

arm (lichaamsdeel) lengan, tangan; *een arm geven* kele
arm (niet rijk) melarat, kasihan, miskin; *armoede* kemelaratan, kemiskinan
armband gelang; *armband gemaakt van een plant die op koraalriffen groeit en als talisman tegen ziekte gebruikt wordt* akar bahar
arrangement urusan
arresteren tangkap (menangkap)
arrogant mengarti, sombong
artikel 1. rentjana, karangan tjerita; 2. (wet) fasal; 3. (zaak) barang dagangan
as abu, poros; *asbak* tempat abu
atmosfeer suasana, angkasa
au! aduh!
augustus bulan Agustus
auteur pengarang
authentiek asli, tulen
auto mobil, kereta, oto; *autobus* otobis
autochtoon orang asli
autoriteiten jang berwadajib
avond malam, sore; 's *avonds* malam hari
Avondmaal Geredja Besar
azijn tjuka

B

baai teluk
baan 1. kerdja, pekerdjaan; 2. (bij sport, verkeer) lintasan
baas tuan, kepala, (inf.) bas
baard djenggot
babbelen tjerewet, ngobrol, ngetje, bertjakap-tjakap
baden mandi, bermandi; *badkamer* kamar mandi; *badplaats* permandian; *badzeep* sabun mandi
bakkebaard berewok
bakken bakar (membakar), goreng (menggoreng); *gebakken banaan* pisang goreng
bakker tukang roti
baksteen batu bata
bal bola; *voetbal* sepak bola
bamboe bambu; *bamboebos* pohon bulu; *bamboefluit* suling bambu
banaan pisang
bang zijn panikit, takut, penakut
basis 1. alas; 2. pangkal; 3. dasar; *basisschool* sekolah dasar
baseren mendasarkan
bast kulit pohon
batikken batik (membatik); *batikstof* kain batik
beambte pegawai, pedjabat
beantwoorden balas (membalas), menjahut
bed tempat tidur
bedanken berterima kasih; *bedankt!* terima kasih!

- bedekken** tutup (menutup)
- bedevaart** ziarah; *op bedevaart gaan* berziarah
- bedienen** 1. lajan, melajani; *bediende* pelajan; *bediening* pelajanan; 2. (serveren) selwir;
- bedoeling** maksud, niat
- bedorven** (voedsel) basi (basim, basing), busuk
- bedrag** djumlah, djumlah uang
- bedreigen** antjam (mengantjam)
- bedriegen** memperdajakan; tipu (menipu); *bedrieger* tukang tipu, abunabas
- bedrijf** perusahaan
- bedroefd** sedih, susah hati, duka, berduka
- bedrog** tipu, penipuan
- beeld geven van** gambar, menggambarkan; *beeldhouwen* pahat (memahat) patung; *beeld(houwwerk)* patung
- been** 1. (lichaamsdeel) kaki; 2. (bot) tulang
- beer** beruang
- beest** binatang
- beet** gigitan
- beetje** sedikit
- begeafd** 1. pandai; 2. (bovennatuurlijk) sakti
- begeerte** nafsu
- begieten** siram (menjiram)
- begeleiden** 1. serta (menjertai); 2. antar (mengantarkan); 3. iring (mengiringi)
- begin** 1. awal, mula; 2. (oorsprong) pangkal; 3. permulaan; *beginnen* mulai
- beginsel** dasar, unsur, pokok
- begraafplaats** kuburan, (inf.) kerkop; *begraven* kubur (mengubur); pendam (memendam)
- begrenzen** berhingga, membatasi
- begrip** pengertian, paham; *begrijpen* mengerti
- begroeten** kasih suara, angkat suara, memberi salam, songsong (menjongsong)
- begroten** anggar; *begroting* anggaran
- behalve** ketjuali, melainkan
- behandelen** obat (*bij patiënten* berobat); bitjara tentang (*bespreken*)
- beheersen, zich** tahan (menahan) diri
- beheren** pegang (memegang)
- behoefte** keperluan, kebutuhan
- behoefte doen** (poepen) berak; (plassen) buang air, kentjing
- behoeve, ten behoeve van** untuk, bagi
- beide(n)** dua-dua, berdua
- beïnvloeden** pengaruh (mempengaruhi)
- bejaard** tua, umur tinggi
- beitel** pahat; *beitelen* memahat
- bekend** ternama
- bekende** kenalan
- bekendmaken** umum (mengumumkan), beritahu; (inf.) kasih tahu; *bekendmaking* pengumuman, pemberitahuan
- bekennen** mengaku
- beklimmen** naik, mendaki
- beknopt** singkat, ringkas
- bekommeren, zich niet** **bekommeren om** seng (tidak) perduli dengan
- bekostigen** bajar (membajarkan), ongkos (mengongkosi), biaja (membiajai)
- bekrompen** pikiran buntu, pikiran pendek
- bekwaam** pandai, tjakap; *bekwaamheid* kepandaian, kemampiran, kesanggupan

bel lontjeng, bel
belang kepentingan; *belangrijk* penting
belasten beban (membebani); *belasting* pajak, tjuakai
beledigen singgung (menjinggung), hina (menghina); *beledigd* tersinggung
beleefd sopan, dengan hormat, tahu adat
beleid bidjaksana (kebidjaksanaan)
belemmeren tahan (menahan), hambat (menghambat), halang (menghalangi); *belemmering* hambatan
beleven mengalami; *belevenis* pengalaman
belhamel bidji ruku
belichten 1. sorot (menjorot); 2. menerangi; kasih keterangan
beloven djandji; *belofte* djandjian
belijdenis doen sisi
bemiddelen mengantara; *bemiddelaar* pengantara
beminnen tjinta, kasih
bemoeien, zich tjampur dengan, turut tjampur, be(r)tjampur; *bemoeiziek* usil
benadelen merugikan
benaderen mendekati, menghampiri
benauwd sesak napas, napas pendek
bende gerombolan
beneden di bawah; *naar beneden gaan* turun
benijden iri hati, (inf.) djelus
benoemen mengangkat
benodigdheden barang-barang keperluan
benutten mempergunakan, memanfaatkan

beoefenen kerdja (mengerdjakan), mengusahakan diri
beogen hendak (menghendaki)
beoordelen timbang (mempertimbangkan)
bepaald tentu; *bepalen* menentukan
bepaling 1. peraturan; 2. (grammaticaal) keterangan
beperken membatasi; *beperkt* terbatas
beplanten tanam (menanami); *beplanting* penanaman
beproeven udji (menguudji); *beproeving* 1. pengudjian, tjobaan; 2. (ellende) sengsara
beraadslagen runding, berunding
bereid siap sedia, bersedia, sudi; *bereidheid* kesudian, kesanggupan, kesediaan; *bereidwillig* sedia
bereiden (koken) masak
bereiken sampai, tjapai (mentjapai)
berekenen hitung (menghitung); *berekening* perhitungan
berg gunung; *bergkloof* djurang
bericht berita, kabar, warta; *berichten* memberitakan, kasih tahu
berispen tjela (mentjela)
beroemd terkenal
beroep pekerdjaan, djabatan; *in beroep gaan* naik banding
berouw tobat, sesal; *berouw hebben* menjesal
beschaamd malu
beschadigen bikin rusak, merusakkan; *beschadigd* 1. bentet, pejot; 2. rusak; *beschadiging* kerusakan
bescheiden sederhana
beschermen lindung (melindungi);

- bescherming* lindungan, perlindungan; *bescherming zoeken* berlindung
- beschimmeld** bekulat
- beschrijven** gambar (menggambarkan)
- beschouwen** anggap (menganggap), pandang (memandang)
- beschuldigen** (inf.) kasih salah, mempersalahkan, tuduh (menuduh), sangka
- beseff** keinsjafan, kesadaran, pengertian; *beseffen* insjaf, sadar
- beslissen** putus (memutuskan); *beslissing* keputusan
- besluiten** putus (memutuskan); (*afroden*) mengachiri
- besmetten** tular (menulari); *bесmetting* penularan
- besnijdenis** sunat
- besnord** berkumis
- bespoedigen** mempertjepat, melantjarkan
- bespreken** bitjara (membitjara), runding (merundingkan), berunding; *bespreking* pemitjaraan, perundingan
- besproeien** siram (menjiram), sembur (menjemburkan)
- best** jang paling baik, jang terbaik; *z'n best doen* berusaha
- bestaan** ada; *bestaan uit* terdiri dari, terdiri atas
- besteden** membelandjakan, mempergunakan
- bestek** irus-irus, sendok dan garpu
- bestellen** pesan (memesan); *bestelling* pesanan
- bestemmen** diperuntukkan, dipersediakan; *bestemd voor* untuk
- bestendig** tetap
- bestijgen** naik (menaiki), daki (mendaki)
- bestrijden** melawan, berantas (memberantas)
- bestuderen** adjar (mempeladjar)
- besturen** setir (menjetir), kemudi (mengemudi), perintah (memerintah), urus (mengurus); *bestuur* pemerintah, pengurus
- betalen** bayar (membayar), (*contant*) membayar tunai; *betaalmiddel* alat pembayar; *betaling* pembayaran
- betasten** raba
- betekenen** berarti; *betekenis* arti, makna; *van betekenis zijn* bermakna
- beter** 1. (genezen) sembuh, baik; 2. lebih baik
- betrappen** mendapati; *betragt* kedapatan
- betreden** pidjak (memidjak) *betreffen(de)* mengenai, tentang, hal, adapun
- betrekking** 1. (baan) pekerdjaan, djabatan; 2. (relatie) hubungan; *met betrekking tot* terhadap; *betrokken (raken)* tersangkut, terbawa
- betreuren** menjesal
- betuigen** utjap (mengutjapkan)
- beu** bosan
- beul** (lugubere persoon) (A.M.) algodjo
- beurs** dompet
- beurt** giliran; *om beurten* berganti-ganti
- bevallen** 1. (baren) beranak, bersaling; 2. (behagen) rasa senang
- bevatten** muat (bermuat), berisi, ada
- beveiligen** mengamankan, bikin

aman
bevel perintah; *bevelen* perintah, suruh (menjuruh)
beven getar, gemetar, gemeter
bevestigen (positief) mengiakan, menjustuhkan; (apparaat) pasang (memasang)
bevinden, zich berada
bevloeien mengairi; *bevloeiing* pengairan
bevoegd berhak
bevolking penduduk
bevorderen memadjukan, kasih madju; *bevorderd worden* naik pangkat
bevriend berteman, (form.) bersahabat
bevrijden lepas (melepaskan), membebaskan, memerdekakan; *bevrijding* pemerdekaan, pembebasan
bevruchten membuah; *bevruchting* pembuahan
bewaken djaga (mendjaga), menunggu; *bewaker* pendjaga; *bewaking* pendjagaan
bewaren simpan (menjimpan); *bewaring* penjimpanan; *iets in bewaring geven* titipkan (menitipkan) barang
bewegen, zich gerak, bergerak; *beweging* 1. gerakan; 2. pergerakan; *in beweging brengen* menggerakkan
beweren mengatakan; *bewering* perkataan
bewerken mengerdjakan, mengolah, (tekst) tulis kembali; *bewerking* pengolahan
bewerkstelligen mengusahakan
bewonderen kagum (mengagumi); *bewondering* kagum
bewonen mendiami, tinggal di;

bewoner penduduk
bewust insjaf, sadar; *bewusteloos* pingsan, semaput; *bewustzijn* kesadaran, semangat
bezem sapu
bezeten kemasukan, kesetanan; *bezeten van iets nieuws* kunu
bezetten djadjah (mendjadjah); *bezetter* pendjadjah
bezig 1. (druk) sibuk, repot; 2. ada kerdja
bezit 1. milik, kepunjaan; 2. (schat) harta; *bezitten* mempunyai
bezoek tamu, kundjungan; *op bezoek gaan* 1. (visite) bertamu, singgah, (inf.) langgar; 2. (werk) mengundjungi; *bezoeker* tetamu, pengundjung
bezoldiging gadji
bezorgd gelisah, susah hati, kuatir, risau; *bezorgdheid* kerisauan, kegelisahan
bezwaar keberatan; *bezwaard gemoed* berat hati
bezweren sumpah; *bezweering* mantra
bibberen gigil (menggigil), gemetar
bidden sembahjang, berdoa
biechten mengaku dosa; *biecht* pengakuan dosa
bij (op, aan) pada, di; dekat
bij tawon
Bijbel Alkitab
bijdragen sumbang; *bijdrage* sumbangan, sokongan; *bijdrage voor een bepaald doel* badati
bijeenkomen berkumpul, berhimpun; *bijeenkomst* perkumpulan
bijna hampir, amper
bijstaan sokong (menjokong), tolong, tulung, bantu; *bijstand*

sokongan, pertolongan,
bantuan, tundjangan
bijten gigit (menggigit)
bijvoorbeeld misalnja,
umpamanja
bijzonder khusus, luar biasa,
amat, istimewa; *in het bijzonder*
khususnja, terutama
bil pantat; *platte billen* pantat
tepos
binden ikat (mengikat)
binnen (di) dalam
binnenkomen masuk
binnenkort sedikit hari lagi
binnenland dalam negeri
binnenpret hebben makan kenal
isi
binnenstad pusat kota
binnenvetten makan hati
bitter pahit
blad 1. (natuur) daun; 2.
(tijdschrift) madjalah
bladzijde halaman
blaffen gonggong
blank putih, belanda
blauw biru; *blauwachtig* kebiru-
biruan
blazen tiup (meniup)
bleek putjat, putih
blij gembira; *blijdschap*
kegembiraan
blijk njata, kenjataan; *blijk geven*
van menjatakan; *blijken*
menjatakan, ternjata
blijkbaar rupanja
blijven tinggal; *blijvend*
(duurzaam) awet
blik 1. (kijk) pandang, pandangan;
2. (materiaal) kaleng, blik
bliksem kilat, petir
blind buta, mata kabur
blindedarm usus buntu
bloed darah; *bloeden* berdarah;
bloeddruk tekanan darah;

bloedverwant sanak saudara;
bloedzuiger lintah
bloem 1. (meel) tepung; 2.
(bloesem) bunga, kembang;
bloementuin taman sari
bloes badju; *gekleurde*
mannenbloes kebaja dansa
blond pirang
bluffen mulut gede, mulut besar,
omong besar, sombong
bocht belok; *bocht nemen*
menggo(h)
bod tawaran
bodem dasar, alas
boef orang djahat, (slecht volk)
bangsat
boeg haluan
boek buku; *boekenkast* lemari
buku
boekhouden pegang
(memegang) buku, tata
(menata) buku; *boekhouder*
pemegang buku, penata buku
boenen skrobi, selaber
boer tani, petani; *boerderij*
perusahaan pertanian
boete denda, tilang; *boete krijgen*
kena denda, dapat denda
boezem dada, tetek
bof bangka babi
boffen untung
bond persekutuan, persatuan,
ikatan; *bondgenoot* sekutu
boodschap 1. pesan, pesanan;
2. belandjaan; *boodschappen*
doen belandja; *boodschapper*
suruhan
boom pohon; *boomstam* batang
boon katjang; *boontjes* buntjies
boos marah; *boos worden* darah
naik; *boze geest* setan;
boosheid kemarahan
boot kapal; (prauw) perahu; (bep.
soort boot) kole, kole-kole;

zeilbootje arombai
bord 1. (eetgerei) piring; 2. (schrijfplank) papan tulis
bordeel (inf.) lampu merah, rumah lonte
borduren sulam (menjulam)
borrel minuman keras; *borreltje* seloki
borst dada, tetek
borstel sikat; *borstelen* sikat (menjikat)
borstlap gorita
boshut paparisi
bot tulang
boter mentega
botsen tubruk (menubruk), tabrak (menabrak); tumbuk (menumbuk); *botsing* tabrakan, tubrukan
bouwen membangun, mendirikan; *bouwwerk* bangunan
boven (di)atas; *naar boven gaan* naik
bovenarm lengan atas
bovenbeen paha
bovendien apalagi, tambahnja
bovennatuurlijke kracht sakti
braden goreng (menggoreng); *braadpan* wadjan
braken muntah
branden 1. (vuur) bakar (membakar); 2. (licht) njala, menjala; *brand* kebakaran; *brandhout* kaju bakar
brandstof bahan bakar
brandweer pemadam kebakaran
brandwond luka bakar
breed lebar
breken 1. patah, putus; 2. (glas) petjah, pitja; *breuk* petjahan, patahan
brenge bawa (membawa); *wegbrengen* hantar (menghantar), antar

brief surat; *aangetekende brief* surat tertjatat; *anonieme brief* surat kaleng; *briefkaart* kartu pos; *briefwisseling* surat-menjurat
bril katjamata
broche bros; *broche van papier* takis
broek tjelana; *korte broek* tjelana pendek; *zwembroek* tjelana berenang
broer saudara laki(-laki); *jongere broer* adik laki; *oudere broer* kakak laki; *aanspreektitel voor oudere broer* bung
bron sumber, mata air
brood roti; *zoete broodjes* roti manis
brouw-r lidah telor
brug djembatan
bruid broid; *bruidegom* broidehom; *bruidspaar* orang kawin; *bruidschat* harta kawin; *bruiloft* pesta kawin
brutaal kurang adjar
buffel kerbau
bui 1. hudjan-hudjan; 2. (gril) tingkah, betingkah
buigen 1. bungkok (membungkok), bengkok (membengkok); 2. *hoofd buigen* tunduk (menundukkan)
buik perut, poro; *buikpijn* sakit perut, sakit poro, perut sakit, poro sakit
buis pipa, saluran
buiten luar, di luar; *naar buiten brengen* kasih keluar, mengeluarkan; *naar buiten gaan* keluar
buiten adem hosa, napas pendek
buitengewoon bukanmain, istimewa
buitenland luar negeri;

buitenlander orang asing;
buitenlands (tanah) asing
buiten zinnen mata gelap
bukken tunduk (menunduk)
bul idjazah
bult bintol
bureau kantor, buro
burger penduduk, warga;
burgemeester walikota
buste buah dada, tetek
buur orang tetangga, orang
sebelah
buurt daerah

C

*Voor hier niet opgenomen
woorden, zie ook K*

cacao tjoklat
cadeau hadiah
cafe rumah inum, cafe
cake cake, ke
capabel tjakp, mampu
cash uang, ontan
cassave ubikaju
cassette kaet
categorie kaegori, golongan
cement semn
cent se
centrum pusat; *centraal* di pusat, di
tengah
ceremonie upatjara;
ceremoniemeester djuru
upatjara
certificaat surat keterangan
chagerijnig rukruk
chaos kekatjauan; *chaotisch*
katjau, (inf.) gerandjol
chauffeur sopir
checken periksa (memeriksa)
chef kepala, bas
chemie ilmu kimia
Chinees (taal) bahasa Tjina,
bahasa Tionghoa, (mens) orang
Tjina, orang Tionghoa
chocolade tjoklat
cholera kolera
christelijk serani, kristen; *christen*
orang kristen, orang serani;
christendom agama kristen,
agama masehi

cijfer angka
circa kira-kira, kurang lebih
circuleren edar (beredar);
circulatie peredaran; *circulaire*
 surat edaran
cirkel bundar, lingkaran, bulatan
citeren kutip (mengutip); *citaat*
 kutipan
citroen lemon, djeruk; *citroensap*
 air lemon
clan mata rumah; *clanhoofd* latu
 (nog in namen als Latuputty,
 Latuperissa)
clown badut, tukang lutju
club perkumpulan
collecte angkat uang, kolekte;
collecteren in de kerk angkat
 uang derma
collectief bersama-sama, kolektif
collega teman kerdja
college kuliah
combinatie kombinasi, gabungan
comite panitia, komite
commandant komandan
commissie panitia, komisi
compact (massief) padat
compleet lengkap; *completeren*,
compleet maken mentjukupkan
componeren tulis (menulis) lagu,
 karang musik; *compositie*
 karangan (musik)
computer komputer
concentreren memusatkan;
concentratie pemusatan
concentratiekamp tempat
 pengasingan
concept rentjana
conclusie kesimpulan, pendapat
concreet njata
condoleren menjatakan ikut
 berdukatjita
confituur manisan
confuus bingung
conferentie konperensi
constateren ambil (mengambil)
 kesimpulan
contant uang tunai, kontan
continu terus-terus
contra kontra, lawan
controle pemeriksa; *controleren*
 periksa (memeriksa)
conversatie pertjakapan
correctheid kesopanan
corresponderen surat-menjurat
corruptie korupsi
cru kasar
cultuur budaja, kebudajaan;
cultiveren membudajakan;
cultureel budaja
cursief miring, huruf miri
cursus kursus

D

- daad** perbuatan; *op heterdaad betrap* tertangkap basah
- daar** sana, di sana (bij hem, haar)
- daar** situ, di situ (bij jou, u)
- daarentegen** tetapi, tapi, padahal, fadahal, padal, fadal
- daarmee** dengan itu
- daarna** 1. (form.) maka, kemudian; 2. dari belakang; 3. habis itu
- daarheen** ke sana
- daarom** 1. (form.) maka itu, makanja 2. karena itu; 3. (inf.) tagal itu
- daarvan** dari itu
- dadel** kurma
- dadelijk** segera, (inf.) kurang sedikit
- dag** 1. hari; 2. (licht) siang; 3. (groet) selamat!, amato!; *dag en nacht* siang malam; *dagblad* harian; *dagelijks* sehari-hari, tiap hari, saban hari
- dak** atap rumah, genting, genteng
- dal** lembah
- dalen** turun
- dam** (stuwdam) bendungan
- dame** njonja, (i) wanita, putri; *dames en heren!* saudari-saudari!, tuan-tuan dan njonja-njonja!; *damesslof* tjenela, kaos (met naar boven omgebogen rechtopstaande stomme punt)
- damp** uap
- dan** 1. (form.) maka; 2. nanti
- dank** terima kasih; *danken*, *dankzeggen* berterima kasih, mengutjapkan terima kasih; (kerk) bersjukur; *dankbaarheid tonen* balas budi
- dans** 1. (europees) dansa ; 2. (moluks) tari, tarian; *dansen* 1. dansa; 2. (moluks) menari; *danskunst* seni tari
- dapper** berani
- darm** usus
- das** dasi
- dat** 1. (aanw.vnw.) itu; 2. (voegw.) jang, (form.) bahwa, (inf.) kata
- datum** tanggal
- dauw** embun
- december** (bulan) Desember
- deel** bagian; *deelstaat* negara bagian
- deelnemen** turut serta, ikut serta, berpartisipasi; *deelnemer* penjerta, pengikut serta
- deelneming** turut berduka
- defect** rusak, mogok
- defensie** pertahanan; *ministerie van defensie* Kementerian Pertahanan
- definitie** 1. definisi; 2. batasan
- definitief** (sudah) tentu, (sudah) pasti, definitif, tetap
- deken** selimut
- deksel** tutupan
- delen** paruh, belah; *delen door* bagi dengan
- demon** setan, iblis
- demonstratie** demonstrasi
- den** pohon tjemara
- denken** kira, (ber)fikir, (ber)pikir; *denken aan* ingat (mengingat); *denk eraan!* ingatan!; *denkbeeld* paham; *denkvermogen* akal
- derde** jang ketiga
- dergelijk** sematjam itu; *en dergelijke* dan sebagainya
- dertien** tiga belas

dertig tiga puluh
deskundige djuru, ahli;
deskundigheid keahlian
desnoods djika terpaksa
desondanks biar begitu
destijds pada waktu itu
deugd budi, kebadjikan
deugen berguna, baik, kelakuan
 baik
deugniet anak nakal, kedjahatan,
 (A.M.) bidji ruku
deuntje dontji
deur pintu; *deurknop* tombol pintu
deze ini
dialect dialek, bahasa daerah,
 logat, rim
diamant intan
diarree sakit mentjeret, sakit
 merentjet; *diarree en overgeven*
 sakit munta berak
dicht ketutup, tertutup
dichtbij dekat
dicht bijeen rapat
dicht opeen lebat
die 1. (aanw.vnw.) itu; 2. (voegw.)
 jang
dief pentjuri, tukang tjopet; *diefstal*
 pentjuran
dienst 1. dinas; 2. (functie, plicht)
 tugas; *dienstbetoon* bakti;
dienstregeling peraturan dinas;
dienstverband ikatan dinas
diep dalam; *diep in de nacht* djauh
 malam; *diepte* dalamnja,
 kedalam
dier binatang; *dierentuin* kebun
 binatang; *dierkunde* ilmu hewan
dierbaar tertjinta
dij paha
dijk tambak
dik 1. (mens) gemuk, bembot,
 bendot; 2. (zaak) tebal; 3.
 (vloeistof) kentel; *dikke buik*
 poro bitjo
dikwijls seringkali
dineren makan sore, makan
 malam
ding barang, benda
dinsdag hari Selasa
diploma idjazah
direct langsung, dengan segera
district daerah; *districtshoofd (i)*
 bupati
dit ini
divisie pasukan
dobbelen berdjudi; *dobbelsteen*
 dadu
docent dosen, guru; *doceren*
 mengadjar, memberi kuliah,
 kasih les
doch tetapi, tapi, akan tetapi
dochter anak perempuan, putri
doden bunuh (membunuh),
 mematikan
doek (als kledingstuk voor
 vrouwen om de heupen
 geslagen) kain, sarong *rode*
doek, als symbool van moed
 kain berang
doel 1. sasaran maksud; 2.
 tudjuan; 3. (voetbal) gawang;
doelstelling asas tudjuan
doen bikin (membikin), berbuat;
van doen hebben farduli, parduli
dom bodoh, tolol, dongok
dominee pendita, pendeta
dompelen tjelup (mentjelup), tjolo
donder guntur; *donder en*
bliksemslag guntur kilat
donderdag hari Kamis
dondersteen bidji guntur
donker 1. gelap; 2. (van kleur)
 tua; *donkerrood* merah tua
dons bulu
dood kematian; *doodgaan* mati,
 (inf.) mampus; *doodlopende*
weg buntu djalan; *doodstil* sunji
 senjap

doof tuli; *doofstom* bisu tuli
doop permandian, pembaptisan;
dopen membaptiskan
door 1. oleh, melalui; 2. (verder)
terus
doorboren tembus (menembus)
doordat karena, oleh sebab
doordringen tembus (menembus)
doorgaan mendjadikan;
berlangsung; *het gaat niet door*
tidak djadi
doorhalen garis (menggaris),
tjoret (mentjoret)
doorstrepen garis (menggaris),
tjoret (mentjoret)
doos dos, kardus
dor kering
dorp desa, negeri, kampung,
kampong; *dorpeling* orang
kampong; *dorpshoofd* radja;
dorpshuis baileu
dorst haus, kehausan
douche kamar mandi; *douchen*
mandi (bermandi)
dozijn lusin
draad benang, tali
draaglast pikul; *draagstok* pikulan
draaien putar (memutar); *draaierig*
pusing
draak naga
drachtig bunting
dragen 1. (lichamelijk) angkat,
pikul; 2. (geestelijk) tanggung
(menanggung); 3. (wiegen of op
de heup) gendong
(menggendong); 4. (samen
dragen) gotong (menggotong);
5. (kleren) pakai (memakai);
drager pembawa
drang paksaan
drank minuman; *sterke drank*
minuman keras
dreigen antjam (mengantjam);
dreigen met wapen todong
(menodong)
drek tahi, kotoran
dreumes ketjuping, ketjupil
drie tiga; *drieduizend* tiga ribu;
driehoek segi tiga; *driehonderd*
tiga ratus; *drie-*, *viersprong*
persimpangan
drift morka; *driftig* marah, morka,
darah naik; *driftkop* pemarkah,
kepala angin
drijven hanjut, anjo
drinken minum; *drinkwater* air
minum
droevig sedih
drogen djemur (mendjemur); bikin
kering
drol tahi
dromen mimpi; *droomwereld*
dunia impian
dronkaard pemabuk; *dronken*
mabuk
droog kering; *droogte* kekeringan
drugs tjandu
druif buah anggur
druipen meleleh
druk 1. ribut, sibuk, ramai; *druk*
 bezig zijn met iets maniso; *druk*
 hebben repot, sibuk; *drukke*
tjengtjong, repot, keramaian; 2.
(boek) tekanan; *drukken* tekan
(menekan)
druppel tetes, titik
dubbel dobel, rangkap, lipat dua
duf (suf, stom) naonao
duidelijk njata, djelas; *duidelijk*
 maken menjatakan,
mendjelaskan, (inf.) bikin djelas
duif pombo, punai, burung dara,
merpati
duim djari mai, ibu djari, djempol;
duimafdruk tjap djempol
duister gelap; *duisternis*
kegelapan
Duits bahasa Djerman; *Duitse*

volk bangsa Djerman; *Duitse(r)*
 orang Djerman; *Duitsland*
 negara Djerman
duivel setan, iblis
duizelig pusing
duizeling pening
duizend (se)ribu; *duizendtal* ribu,
 ribuan; *bij duizenden* beribu-ribu
dulden merelakan, sabar
dun tipis
duren lama waktu
durven berani
dus kalau begitu
duur mahal
duw tolak, (A.M.) skot; *duwen*
 (ook fig.) tolak (menolak), djola,
 sorong
dwaas gila, kepala sinting,
 mengong
dweil pel, selaber; *dweilen*
 mengepel, selaber
dwingen paksa (memaksa);
dwang paksa, paksaan

E

eau de cologne minjak wangi
eb air meti
echt 1. benar, sungguh; *echtheid*
 kesungguhan; *echt waar?*
 sungguh mati? 2. (volbloed)
 tulen; *echt?* kok?
echter padahal, fadahal, padal,
 fadal
echtgenoot (form.) suami, laki;
echtgenote (form.) isteri, bini,
 (inf.) maitua; *echtpaar* suami
 isteri, laki bini
echscheiding pertjeraan, (inf.)
 betjere
edel mulia
edelsteen intan, permata
educatie edukasi, pendidikan
eed sumpah; *eed afleggen*
 sumpah, bersumpah
een (lidw.) (form.) suatu
één satu; *één voor één* satu per
 satu, satu par satu; *één stuk*
 sebuah; *één van de* salah satu;
één of ander salah satu, salah
 seorang; *éénmaal* sekali
eend bebek, (i) itik
eenheid persatuan;
eenheidslichaam badan
 persatuan
eens sekali
eensgezind setudju, rukun;
eensgezindheid kerukunan
eenstemmig sepakat
eens worden bakuakkoord
eens zijn setudju
eenvoudig 1. (makkelijk)

gampang; 2. (simpler)
sederhana

eer hormat; *eren* menghormati;
eer ophouden angkat muka

eerbied hormat; *eerbiedigen*
menghormati; *eerbiedig* dengan
hormat

eerder dulu

eergisteren kemarin dulu

eerlijk djudjur; *eerlijkheid*
kedjudjuran

eerst 1. dulu; 2. pertama

eethuis rumah makan; *eetkamer*
kamar makan; *eetkraam*
warung; *eetlust* nafsu makan;
eettafel medja makan; *eetzaal*
ruangan makan

eeuw abad; *eeuwig* abadi;
selama-lamanja

egaal rata

ego keakuan; *egoïstisch* ingat diri
sendiri

ei telur; *eieren leggen* bertelur

eigen pribadi, sendiri; *jouw eigen*
broer kakakmu sendiri; *eigen*
schuld, dikke bult sapa suruh

eigendom kepunjaan

eigenlijk sebenamja, seharusnya

eigenschap 1. sifat, laksana;
2. (karakter) kelakuan, tabiat

eiland pulau; *eilandenrijk*
kepulauan

einde achir, tamat, kesudahan; *tot*
een einde brengen mengachiri;
eindigen berachir; *eindigen,*
stoppen berhenti

eis tuntutan; *eisen* tuntutan
(menuntut); *eiser* penuntut

elan semangat

elastiek karet; *tijd is van elastiek,*
rekbare tijd djam karet

elegant luwes, gojang manis

elektriciteit listrik; *elektrisch* listrik

element unsur, zat

elf sebelas; *elf* (gedicht van elf
woorden) kesebelasan

eliminieren mendjauhkan, bunuh

elk masing, tiap, tiap-tiap, setiap,
saban

elkaar satu sama lain, baku-; *met*
elkaar bersama-sama; *elkaar*
slaan bakupukul

elleboog sikut

ellende sengsara, susah dan
sengsara

emmer ember

en 1. dan; 2. dengan, (inf.) deng;
3. (form.) serta. *en dergelijke*
dan sebagainya

energie tenaga, semangat

eng ngeri; rasa takut

engel semawi, malaekat, bidadari

Engels bahasa Inggeris;
Engelsman orang Inggeris;
Engeland negara Inggeris

enig 1. tunggal; *enig kind* anak
tunggal; 2. (fraai) bagus, manis

enige 1. beberapa; 2. *de enige*
satu-satunja

enkel 1. sadja; 2. tjuma; *enkel en*
alleen melulu, semata-mata

enkelvoud tunggal, satu; *de*
enkelvoudige vorm bentuk
tunggal

enkele beberapa

enthousiasme semangat;
enthousiast dengan semangat

envelop sampul, amplop

enzovoort dan lain-lain, dan
sebagainja, dan selandjutnja

er (daar) di sana, di situ

eren menghormati

erf halaman, pekarangan, kintal

erfstuk pusaka, barang pusaka

erg paling, sangat, sekali, amat

ergens di mana-mana, di satu
tempat

ergeren (zich ergeren) makan

hati, djengkel
erkennen mengaku; *erkenning*
pengakuan, penghargaan
ernst kesungguhan; *in ernst*
sungguh-sungguh
ervan langs geven belah, gae,
hantam, pukul
ervaren mengalami; *ervaring*
pengalaman
erwt katjang hidjau, katjang idjo
essence sari
eten 1. makan; 2. *het eten*
makanan; *eet smakelijk* selamat
makan
etter 1. (pus) nanah;
(scheldwoord) binatang, kolera,
andjing
Europa Eropah
evacuatie pengungsian;
evacueren ungsi (mengungsi)
even 1. sebentar, sedikit tempo;
2. (gelijk) sama; 3. (getal)
genap
evenals sebagai
evenaar chatulistiwa
evenaren membandingkan,
bertanding
evenwicht timbang; *evenwichtig*
setimbang
ex bekas; *ex-KNIL-soldaten*
soldadu bekas KNIL
exact pasti; *exacte*
wetenschappen ilmu pasti
examen udjian; *mondeling*
examen udjian lisan; *schriftelijk*
examen udjian tulisan
excuseren (zich excuseren)
mohon maaf, minta maaf;
excuus maaf
experiment pertjobaan;
experimenteren tjoba
expert ahli, djuru
explicatie keterangan,
pendjelasan

expliciet terus terang
exploitatie pengusahaan;
exploiteren memperusahakan
expresspost pos kilat
extra tambah
ezel 1. (dier) keledai; 2.
(scheldwoord) dongol, bodoh,
kerbau

F

- faam** nama, kenamaan
fabel dongeng
fabriek pabrik, pabrik
fabrikaat bikinan (pabrik)
faculteit fakultas
fakkel obor
familie 1. pamili, keluarga; 2. (gezin) rumah tangga; *familieclan* mata rumah; *familienaam* fam; 3. (verwante) saudara
fantasie chajal, chajalan
fatsoenlijk pantas, patut, sopan, tahu adat
februari (bulan) Pebruari
feest pesta, festa; *feestdag* hari besar, hari raja; *feestelijkheid* keramaian; *feestmaal* makan besar
feit kenjataan, hal, perkara, fakta, peristiwa; *feitelijk* sebenarnja, sesungguhnya
fel 1. (fanatiek) hebat; 2. (licht) bikin mata sakit
feleciteren (mem)beri selamat, mengutjapkan selamat, (inf.) pegang tangan
fier menggah, gagah
fiets sepeda; *fietstaxi* betjak
fijn 1. (zacht) halus; 2. (plezierig) baik, enak
fijnbesnaard anggun
fijnstampen giling (menggiling)
filmster bintang film
filosofie falsafat, filsafat
filter saringan
financiën keuangan; *ministerie van financiën* Kementerian Keuangan
firma perusahaan
flank pinggang
flapuit mulut paletjes, mulut lantjang, kenes
flauw (eten) tawar, kurang garam
flauwekul omong kosong, ngatjo, perlente
flauwvallen pingsan, semaput
fles botol
flirten main mata, (inf.) gatal, gentjang, tjakadidi, bedjingan, hajak; *flirter* bedjingan
fluisteren bisik (berbisik)
fluit suling; *fluiten* (*met instrument*) main suling; *fluiten* (*met de mond*) siul (bersiul)
fluweel beledu
fokken (vee) temak, beternak
folklore tradisi kebudajaan
fontein pemantjar air, air mantjur
fooi uang djadjan, uang rokok, persen
formaat ukuran, bentuk
formeel formil, resmi; *formele kleding* pakaian kebesaran
formulier surat isian, formulir
fort benteng
fortuin untung
foto potret; *fotograaf* tukang potret *fototoestel* alat potret
fout salah, kesalahan
fraai bagus, indah, permai
Frankrijk Perantjis; *Frans* bahasa Perantjis; *Fransman* orang Perantjis
fris (vers) segar, sedjuk
fronsen main kening
front front, bagian muka
functie tugas, djabatan
functionaris petugas

G

- gaaf** utuh
gaan pergi, (inf.) pigi, pi, berangkat
gaar matang; *nog niet gaar* mentah, manta
galerij beranda, voris, poris
gang koridor; *gaat uw gang* silahkan!
gangbaar biasa dipakai
gans angsa, gangsa
gapen ngantuk (mengantuk)
garen benang
garnaal udang
gas gas
gast tamu; *gastenboek* daftar tamu; *gastheer* tuan rumah
gat 1. lubang, lobang; 2. (kuil) kolam, kolang
geachte jang terhormat (jth.)
gearmd lopen djalan bakukele
gebak kue
gebed sembahjang, doa
gebergte pegunungan
gebeuren 1. (gebeurtenis) kedjadian, peristiwa; 2. (gebeurd) terdjadi, berlaku
gebied daerah; kawasan
gebieden suruh (menjuruh)
gebocheld bongkok
gebod perintah
geboorte kelahiran; *geboren worden* lahir, djadi; *geboortedag* hari kelahiran, hari ulang tahun; hari djadi; *geboortegrond* tanah tumpah darah
gebouw balai; gedung
gebrek 1. (te weinig) kurang; 2. (tekort) kekurangan
gebruik 1. penggunaan, pemakaian; 2. adat; *gebruiken* pakai (memakai); *gebruikelijk* biasanja
gebruikt bekas
gedaante rupa
gedachte pikiran, pemikiran; *in gedachten verzonken* termenung
gedeelte bagian
gedelegeerde utusan
gedenken (herdenken) mengingat
gedicht (van 4 regels) pantun, sjair
gedoofd padam
gedrag kelakuan
gedragen (zich) bawa diri; *zich weten te gedragen* tahu diri
geduld kesabaran; *geduld hebben* sabar; *geduldig* sabar
gedurende selama, waktu
gedwongen terpaksa
geel kuning
geen bukan
geërgerd ketjil hati, djengkel, gemes, gergeten
geest 1. (spook, duivel) setan; (boze geest) iblis, momok, puntianak (in vrouwelijke gedaante); 2. roh; *de Heilige Geest* Roh Kudus; *gees-teljik* rohani; 3. (innerlijk) budi
geestdrift semangat
geestig lutju, bandot, badot
geeuwen uap (menguap), (me)ngantuk, nganto
gefeliciteerd selamat
gegriefd tersinggung
gegroet tabea, selamat, amato
geheel segenap; seluruh; antero; *het geheel* keseluruhan
geheim rahasia; *geheim houden*

- merahasiakan; *in het geheim*
sembunji-sembunji
- geheugen** ingatan
- gehoorzaam** patuh, taat, turut
(menurut) perintah;
gehoorzamen turut (menurut)
perintah
- geïrriteerd** djengkel, gemes,
gergeten, (inf.) djahe
- geit** kambing
- gek** gila, kepala sinting, mengong,
kepala mentjong; *gek doen*
pawela
- gekko** (grote muurhagedis) tokek
- gekleurd zijn** berwarna
- gekreukeld** tekoro
- gekruid** pedas, pedis, pedes,
tadjam
- gekrui** in: *met gekruiste benen*
zitten duduk pangku kaki
- gekwetst** 1. luka, terluka; 2.
tersing-gung
- gelaat** muka, rupa
- gelatine** (uit zeeplant) agar-agar
- geld** duit, keping, uang; *kontant*
geld uang tunai, uang kontan;
geldoffer (*in de kerk*) uang
natsar, uang derma; *geldwolf*
mata uang
- gelegen** terletak
- gelegenheid** kesempatan;
gelegenheid hebben voor
sempat
- geliefde** kekasih, patjar; tunangan
(verkering)
- gelijk** 1. sebanding; *gelijke* padan,
tanding; 2. (even) sama;
gelijkmatig sama rata;
gelijksoortig serupa; 3. (tegelijk)
bersamaan
- geloof** agama, pertjaja,
kepertjajaan; *geloven* 1. (religie)
pertjaja; 2. (denken) kira
- geluid** bunji, (stem) suara
- geluk** 1. (geloof) kebahagiaan; 2.
(heil) selamat; *geluk hebben*
nasib baik, redjeki; *gelukkig* 1.
(geloof) bahagia; 2. (alg.)
senang hati; untung! *gelukkig*
zijn (kerk) berbahagia
- gemak** gampang; *met gemak*
dengan gampang; *gemakkelijk*
gampang, mudah; *gemakzucht*
rasa enak
- gember** djahe
- gemeen** nakal, djahat, (inf.)
tarbaik, trabaik
- gemeente** djemaat, sidang, umat;
gemeentebestuur badan
pemerintah haminte
- gemengd** tjampuran, ditjampur;
gemengd bloed turunan tjampur
- gemiddeld** rata-rata
- gemoed** hati; *met blij gemoed*
dengan hati senang
- genade** 1. (Gods) karunia,
ni(k)mat; 2. ampun,
pengampunan; *grote genade!*
minta ampun!
- genegen** suka, sudi; *genegenheid*
tjinta; (liefde) kasih
- geneigd tot** suka, mau
- generaal** djenderal
- generatie** angkatan, generasi
- genezen** 1. sembuh, sumbur; 2.
(beter) baik; *geneeskunde* ilmu
kedokteran; *geneeskundige* ahli
pengobatan, dukun;
geneesmiddel obat
- genoeg** tjukup; *genoeg hebben*
van bosan; *genoeg gegeten*
kenjang (makan)
- genoegen** kesenangan hati, suka
hati, rela hati; *met genoegen*
dengan rela
- genoodzaakt** terpaksa
- gepast** patut
- geraamte** 1. (kader) rangka; 2.

(skelet) tengkorak
gerecht 1. (eten) masakan; 2. (rechtbank) pengadilan
gereed 1. (bereid) kesediaan; 2. (klaar) selesai; siap; *zich gereed maken* bersiap; *gereedstaan* tersedia; *gereed zetten* menjiapkan, menjediakan
gereedschap perkakas
gerimpeld tekoro, krepu, kriptu
gerucht kabar angin
geschenk 1. hadiah; 2. (aan hoger iemand) persembahan; 3. (Gods) anugerah
geschieden terdjadi, berlaku; *geschiedenis* sedjarah; ilmu sedjarah, hikajat, riwayat
geschikt tjotjok, patut
geschrift karangan, tulisan
geslaagd lulus (udjian), berhasil
geslacht djenis kelamin; *geslachtsdelen* kemaluan; *geslachtsorgaan* alat kelamin; *geslachtsziekte* penjakit kelamin
gesloten ketutup, tertutup
gespannen tegang, genting
gespied (inf.) badan terbuka, badan blok
gesprek pertjakapan
gestalte wudjud, rupa
getal angka, bilangan
getrouwd bersuami, beristeri, sudah kawin dengan; *getrouwde vrouw* njonja
getuige saksi; *getuigenis* kesaksian
geur bau; *geurig* harum, wangi; *geurigheid* keharuman, baunja
gevaar bahaya; *in gevaar brengen* membahayakan
geval peristiwa, hal, perkara; *in geval van* djikalau, kalau
gevangennemen tangkap

(menangkap), tawan (menawan); *gevangene* jang ditangkap, orang hukuman; *in gevangenschap* dalam tawanan; *gevangenis* pendjara, bui
gevecht sabung, bakulai, berkelahi
geven (form.) beri (memberi), (inf.) kasih; *geven om* sajang; *gever* pemberi
gevoel 1. (tast) rabaan; 2. (emotie) perasaan; *gevoelen* rasa; *gevoelig* peka, perasa; *gevoeligheid* kepekaan
gevolg 1. (consequentie) akibat; 2. (volgeling) pengiring
geweer senapang, sendjata
geweld kekerasan; *gewelddadig* perkosa, dengan kekerasan
geweldig bahaya, semangat, djago, hebat, bukan main
gewennen membiasakan, biasa
gewezen bekas
gewicht ukuran berat
gewild laku
gewond luka, terluka
gewoon biasa; *gewoon zijn te* tukang, biasa; *gewoonlijk* biasa; *gewoonte* kebiasaan
gezamenlijk bersama-sama
gezant duta, utusan
gezegde peribahasa, ungkapan
gezicht muka, paras; *lelijk gezicht* muka tjaparoni
gezin keluarga, rumah tangga; *gezinshoofd* kepala keluarga
gezindheid budi
gezond sehat; *gezondheid* kesehatan; *gezond verstand* akal budi, pikiran sehat
gezwel (bult) bintol; *gezwollen* bengkak, bangka
gids penuntun, pemimpin

gierig kikir, sekikir, sekakar
gif ratjun
gift 1. (liefdadigheid) derma; (kerk) uang derma; 2. pemberian, hadiah
gillen pekik (memekik), berteriak
gissen raba (meraba), rai; *gissing* rabaan; (vermoeden) kira-kira
gisteren kemarin (kemaren); *eergisteren* kemarin dulu
glad litjin; *gladheid* kelitjinan
glas katja, gelas; *glasscherf* beling, belink
glibberig litjin
glimlach senjum; *glimlachen* tersenjum
glinsteren berkilap, berkilat
gluren intip (mengintip), lur
god Tuhan, (Heer) Allah, maha esa, maha kuasa, dewa; *godin* dewi; *goddank!* sjukur!; *godsdiens* agama; *in godsnaam* demi Allah; *god vergeve me* astaganaga, astaga; *gods woord* firman Allah
goed baik, benar, betul; *goedendag* selamat; *goedemorgen* selamat pagi; *goedemiddag* selamat siang; *goedenavond, goedenacht* selamat malam; *goede reis* selamat djalan; *goedmoedig* baik hati
goedduken (*naar eigen ...*) seenaknja
goederen barang-barang, bahan-bahan
goedkoop murah
golf gelombang, ombak; *golflengte* pandjang gelombang; *golven* berombak
goochelaar tukang sulap, tukang menjulap; *goochelen* sulap (menjulap)

gooien buang (membuang), lempar (melempar)
goot got, parit
gordijn tabir, tirai
gorgelen kumur (berkumur)
gossiemijsne! tobat-tobat, minta ampun!
goud mas, emas
graad taraf, pangkat
graag suka, ingin sekali, mau-mau
graat tulang ikan
graf kubur
grammatica tata bahasa
grap kelutjuan; *grappig* lutju; *grappigheid* kelutjuan
gras rumput; *grasveld* lapangan rumput
gratie ampun, pengampunan
gratis tjuma-tjuma, pertjuma
graven gali (menggali)
greppel parit, selokan
griep (sakit) panas, influenza
grijs kelabu, abu-abu
grillig tingkah, betingkah
grind kerikil
groeien tumbuh
groen hidjau, idjo; *groenachtig* kehidjauan; *groene erwten* katjang hidjau / idjo
groente sajur(an); (verschillende soorten) sajur-majur; *groenten in zuur* atjar; *groenteschotel* gado-gado; *groenteboer* tukang sajur
groep rombongan, kelompok, golongan, gerombolan; *groep van* (aanduiding van *collectiviteit*) kaum
groet (heil) salam, (eerbiedig) sembah; *groeten* kasih hormat; *de groeten doen* memberi salam, (inf.) kirim dag, kasih hormat
grof kasar

grond 1. tanah; *grondbezitter* tuan tanah; 2. dasar; *op grond van* berdasarkan; *grondwet* undang-undang dasar; *grondslag* dasar, alas, asas; *grondwoord* kata dasar

grondig dalam-dalam, sedalam-dalamnja

grondstof bahan mentah, bakal, unsur

groot 1. besar, raja, (inf.) batang, sebatang; 2. (oppervlakte) luas; 3. (in samenstellingen) maha; *grootte* besar-besaran; *groot worden* (inf.) naik badan, djadi besar

grootouder nenek, tete, mojang

groots besar-besaran, mulia

grootspraak (A.M.) kokotek

gruwelijk ngeri

gul murah hati, baik

gulden (roepia) rupiah

gulzig gelodjo, rakus, geragas

gunst anugerah, karunia; *gunstig* baik

gymen bersenam; *gymnastiek* senam, olah raga

H

haai ikan hiu, (ikan) keluju

haak tjantol

haakjes tanda kurung; *tussen haakje* di antara tanda kurung

haan ayam djantan, ayam djago

haar bulu, rambut; *haarknippen* potong rambut, gunting rambut; *grijze haren* rambut putih; *haar (bij de oren in j-vorm gedraaid)* anak je; *haarspeldje* tusuk konde, korkuping; *haarwring* sanggut, konde; *haarwring in de vorm van de maan* konde bulan; *haarwring in vorm van een vuist* konde falungku; *haarwring laag in de nek met een onderstuk in de vorm van een eendestaart* konde ekor bebe; *losse haarvlecht* tjemara

haas kelintji

haasten tjepat-tjepat, buru-buru, (A.M.) paparipi; *haastig* buru-buru, gesa, tergesa-gesa

haat bentji, kebentjian

hak (schop) tjangku, patjul; *hakken* potong (memotong), batjok (membatjok)

haken 1. (handwerk) radjut (meradjut); 2. kait (mengait); *aan iets blijven haken* tersangkut, terkait

halen ambil (menggambil)

half separuh, setengah; *halfgesloten ogen* mata memboro; *halfrijp* setengah matang; *halve gare* kepala

sekopeng; *halverwege* tengah djalan
hals leher; *halssnoer* kalung
hamer martil, palu
hand tangan; *de hand schudden* pegang tangan; berdjabat tangan; *handgeld* uang tangan; *hand in hand* bergandeng tangan
handel dagang; *de handel* perdagangan; *handel drijven* berdagang; *handelaar* pedagang; *handelswaar* dagangan
handeling perbuatan, kegiatan
handig tjakap, tjekat, pintar
handlanger kaki tangan
handleiding pegangan, buku pedoman
handschoen sarung tangan, (inf.) handschoen tangan
handschrift tulisan, naskah; *lelijk handschrift* (inf.) tjakar ajam
handtekening tanda tangan
handvaardigheid keradjinan tangan
hangen gantung (menggantung); *zich hangen aan* menggantungi; *het hangt af van* tergantung pada
hapjes djadjan(-djadjan)
hard 1. keras; 2. (ruw) kasar
hardlopen lari (berlari)
haren rambut; *aan de haren trekken* djamba
harmonie rukun, kesetimbangan
hart djantung, hati; *hartezeer hebben* makan hati; *hartziekte* sakit djantung; *naar hartelust* sesuka-sukanja; *hartstikke* baik betul, luar biasa; *hartelijk* ramah, ramah-tamah
hartstocht hawa nafsu
hasj tjandu

haten bentji (membentji)
haven pelabuhan
hazenlip mulut golema
hebben (bezitten) ada, (form.) mempunyai; *hij heeft een groot huis* dia ada rumah besar, dia mempunyai rumah besar
hebzuchtig rakus, geragas, mata uang
heden (form., kerk) kini, sekarang, hari ini; *hedenavond* malam ini
heel 1. (erg) , paling, sekali, amat; 2. (geheel) seluruh, antero; *heel de wereld* seluruh dunia
heen en terug bolak-balik
heer tuan; *de Heer* Tuhan
heerlijk sedap, enak
hees hilang suara
heet 1. (warm) panas; 2. (kokend heet) mendidih; 3. (gekruid) pedas, pedis, pedes, tadjam; *heet pepertje* lombok, tjili
heftig hebat
heiden orang kafir, orang tidak ada agama
heil 1. selamat; 2. (groet) salam
heilig kudus, sutji; *heiligheid* kesutjian
hek pagar
hekel (hebben aan) bentji
hel neraka
held pahlawan; *heldendom* kepahlawanan; *heldhaftig* gagah
helder 1. njaring; 2. terang; 3. (van water) bening
helemaal antero, sama sekali, seluruhnja
helft belah, setengah, separuh, pertengahan
helling lereng
helpen tolong (menolong), tulung, bantu (membantu); *elkaar helpen* bakutolong, tolong-

menolong; *helper* penolong, pembantu
hemd kutang, badju kaus, (vrouwenhemd) tjole
hemel 1. (uitspansel) langit; 2. (kerk) surga, sorga
hengel pantjing; *hengelen* pantjing (memantjing)
hengst kuda djantan; *merrie* kuda betina
herdenken memperingati; *herdenking* peringatan; *herdenkingsdag* hari peringatan
herder gembala
herfst musim gugur, musim rontok
herhalen ulang (mengulangi); *herhaaldelijk* berulang-ulang
herinneren, zich ingat, mengingat; *herinnering* 1. ingatan; 2. (souvenir) tanda mata
herkomst asal
herrie ribut
hersenen otak
herstel pembetulan, perbaikan; *herstellen* bikin betul (membetulan), bikin baik (memperbaiki)
hert rusa
heten bernama, (inf.) nama
heterdaad, op heterdaad betrapt kepergok, tertangkap basah
heup pangkal paha
heus betul, benar, sungguh; *heus* *waar* sungguh mati
hiel tumil
hier di sini; *hierbij* dengan ini; *hierheen* ke mari
hij dia, (met respect) antua, (form. met respect) beliau, (form. kerk. vero.) ia, (inf.) patje
hitte panas; *door de hitte getroffen* kepanasan
hoe bagaimana, (form.) betapa

hoed topi
hoek 1. podjok; sudut; 2. (recht) sikut; 3. (gezichtshoek) segi
hoer sundal, lonte; *hoerig* gatal, gendeng
hoes sampul, sarung
hoest batuk, (AM.) kokehe; obat batuk; *hoesten* batuk
hoeveel berapa; *de hoeveelste is het vandaag?* tanggal berapa sekarang?
hoeven usah; *het hoeft niet* tidak usah, seng usah, (inf.) nusa
hoewel biar (sadj), (form.) walaupun, meskipun, sungguhpun
hof taman
hollen lari (berlari)
hommel kumbang
homosexueel bantji, wandu
hond andjing, enggo; *hondsdolheid* gila andjing
honderd seratus; *honderd(tal)* ratus; *honderden* ratusan, beratus-ratus
honen edjek (mengedjek)
honger lapar; *door honger overvallen* kelaparan
honing madu
hoofd kepala; *uit het hoofd leren* hafal (menghafal); *op het hoofd dragen* keku; *hoog voorhoofd* testa nonong
hoofddeksel songkok, topi
hoofdpijn sakit kepala, kepala sakit
hoofdschudden geleng (menggeleng), gojang kepala
hoofdstad ibukota
hoofdstuk fasal, fadsal
hoofdweg djalananan besar, djalan raja
hoofdzaak pokok
hoog tinggi

hoogachten hormat
(menghormati); *hoogachtend*
dengan hormat, hormat kami

hooghartig sombong, mengarti,
angkut

hoogleraar mahaguru, guru besar

hoogmoed kesombongan

hoogstens paling-paling

hoogtepunt pantiak

hoop 1. (stapel) tumpukan; 2.
(verwachting) harapan

hopelijk minta-minta, mudah-
mudahan

horen dengar (mendengar)

horizon ufuk, kaki langit

horloge djam, djam tangan,
lontjeng

houden pegang (memegang);
houden van suka, sajang;
houden van elkaar bakutjinta;
houden voor anggap
(menganggap), pandang

houding lagak, sikap

hout kaju; *houtschool* arang kaju;
houtsnijwerk ukiran

houvast pegangan

huid kulit; *huidziekte* kaskadu;
huidvuil daki

huilen menangis, nangis;
huilebalk padede, tjengeng;
huilerig padede, tjengeng,
gembeng

huis rumah; *naar huis gaan*
pulang; *huismeid* (vero.) babu;
huisknecht djongos; *heer des*
huizes tuan rumah; *vrouw des*
huizes njonja rumah

huishouden rumah tangga

huisvesting perumahan

huisvuil sampah, kotoran

huiveren gemetar, gemeter, takut;
huiveringwekkend ngeri

hulp 1. (onderlinge hulp) masohi,
muhabat, bantuan; 2.
pertolongan

humaniteit prikemanusiaan

humeur suasana hati; *humeurig*
rukruk

humor kelutjuan

hunkeren rendjana

hups gentjang, tjakadidi

huren sewa (menjewa)

hurken djongkok

huwen nikah, kawin; *huwelijk*
pernikahan, perkawinan, orang
kawin; *huwelijksakte* surat
kawin; *huwelijksplechtigheid*
(A.M.) ahori

hypocriet munafik, (inf.) muka
monafi, pura-pura

I

- i.p.v. (in plaats van)** dari pada
i.v.m. (in verband met)
berhubung dengan, sehubung dengan
- ideaal** tjita-tjita, angan-angan
idee buah pikiran, gagasan, tjita
idem dito sama, sama dengan
identiteit identitas;
identiteitsbewijs kartu tanda penduduk
- idioot** gila, tolol, mengong, sinting
ieder saban; *ieder afzonderlijk* masing-masing
- iemand** seseorang, seorang
iets 1. apa, apa-apa; 2. sedikit, (inf.) separo
- ijs** es; *ijskast* lemari es
ijzer besi
ijzerdraad kawat
- ik** aku, beta, saja (i) , daku (vero.)
imiteren adju(-adju)
impasse djalanan buntu
- in** 1. di; *hij woont in het dorp* dia tinggal di kampung; 2. di dalam; *in de kist* di dalam peti; 3. pada; *in het jaar* pada tahun
- inademen** tarik (menarik) napas, ambil napas
- inclusief** termasuk
- indelen** menggolongkan; *indeling* penggolongan, pembagian
- inderdaad** sebenarnja, memang, sungguh
- indien** djika(lau), kalau, (form.) apabila
- indiscreet** kenes, lantjang,
- peletjes
- individu** oknum, perseorang
indompelen tjelup (mentjelup), tjolo
- Indonesië** Indonesia; *Indonesiër* orang Indonesia; *Indonesisch* bahasa Indonesia
- indopen** rendam, rendem, tjelup (mentjelup), tjolo
- ineenstorten** rubuh, roboh
inenten suntik (menjuntik); *inenting* suntikan
- influisteren** berbisik; *influistering* bisikan
- informatie** penerangan, keterangan, kabar, pemberitahuan
- informeel** tidak resmi, informil
- ingaan** 1. mulai; 2. masuk; *ingang* 1. mula, permulaan; *met ingang van* mulai tanggal; 2. pintu masuk
- ingesloten** terselip
- ingewikkeld** sulit, susah, ruwet
- ingezetene** penduduk
- inhalig** mata uang, geragas, rakus, gelodjo
- inheems** asli
- inhoud** isi
- inhuldigen** meresmikan
- inkomen** gadji, pendapatan
- inkomsten** pendapatan, uang masuk
- inkopen doen** belandja
- inkt** tinta
- inktvīs** 1. sontong; 2. (gerecht) tjumi-tjumi
- inleiding** kata pengantar, kata pendahuluan
- inlichten** kasih keterangan; *inlichting* keterangan, penerangan
- innerlijk** batin, budi
- innig** mesra

inschrijven mendaftarkan
insect serangga
insinuatie sindiran; *insinueren*
sindir (menjindirkan)
inslapen dapat tidur
inslikken telan (menelan)
inspannen (zich) berusaha;
inspanning daja upaja, usaha
inspecteren periksa (memeriksa);
inspectie pemeriksaan,
penelitian
inspuiten suntik (menjuntik)
instantie instansi, lembaga
instelling 1. (houding) sikap; 2.
(instantie) balai, lembaga
instituut lembaga, jajasan
instorten runtuh, rubuh, roboh
instrument alat
integendeel sebaliknya
intellectueel terpeladjar
intelligent pintar, pandai, tjerdas;
intelligentie ketjerdasaan
internationaal antar negara,
mengenai bangsa-bangsa
interneren internir (menginternir),
mengasingkan
interpretatie pemahaman,
penafsiran; *interpreteren*
menafsirkan
interview interviu, interpiu,
wawantjara
intrekken tarik kembali, tjabut
(mentjabut); *intrekking*
pentjabutan
intussen sementara itu
invloed pengaruh; *invloed hebben*
berpengaruh
invullen isi (mengisi)
inwendig dalam; *inwendige ziekte*
penjakit dalam
inwilligen meluluskan,
memperkenankan
inwoner penduduk
inwrijven gosok (menggosokkan)

inzetten bertaruh; *inzet* uang
taruhan
inzicht pengertian, pendapat
irritatie perangsangan; *irriteren*
rangsang (merangsang)
isoleren mengasingkan diri
ivoor gading

J

- ja** ja, ia (tegen ouderen), io (tegen generatiegenoten)
- jaar** tahun; *jaarlijks* saban tahun, tahunan; *nieuwjaar* tahun baru; *jarenlang* bertahun-tahun
- jaargetijde** musim
- jagen** buru (memburu); *jager* pemburu
- jaloers** djelus, iri hati
- jam** selai
- jammer** sajang
- januari** (bulan) Djanuari
- Japan** Djepang, Nipon
- jarig** in: *hij is jarig* dia punja hari djadi; dia berulang tahun
- jas** jas, mantel
- Java** Djawa; *Javaans* bahasa Djawa; *hoog Javaans* bahasa kromo; *laag Javaans* bahasa ngoko
- jenever** *sopi*; *jeneverglas* seloki
- jeugd** pemuda, pemuda-pemudi
- jeuk** gatal
- jij** kue, (AM., inf.) ale, ose, se, (i) engkau
- jong** muda; *de jongste* jang bongso, jang bungsu, jang paling muda; *van jongs af aan* dari ketjil
- jongelui** djodjaro dan mungare, anak muda; *jongedame* nona (A.M. mungare); *jongedame gekleed in tradionele kleding met speciale sloffen* (= kaos) nona kaos; *jongedame gekleed in gesteven Europese kleding*
- nona rok; *jongeman* njong, (A.M.) djodjaro, sinjo; *jongen* anak laki, njong
- juli** (bulan) Djuli
- jullie** kemorang (kemong), (form.) kamu
- juichen** bersorak-sorak
- juist** betul, benar
- juni** (bulan) Djuni
- jurk** badju
- jutezak** karung
- juweel** ratna, permata

K

- kaak** rahang
kaal botak; *kaalscheren* gundul
kaap tandjung
kaars lilin
kaart peta, kartu; *kaartje* (*ticket*)
kartjjs
kaas kedju
kabaal ribut, ramai
kabouter botol mantji
kader rangka
kaketoe kakatua
kalk kapur
kalm tenang
kam sisir; *kammen* sisir (menjisir)
kamer kamar, ruangan
kameraad teman, sahabat (vero.),
kontjo (A.M.)
kampioen juara
kanaal saluran
kanjer 1. (aantrekkelijk) gagah,
stel; 2. (groot) sebatang
kans kemungkinan, kesempatan
kansel mimbar, nimbar
kant sisi, pinggir, sebelah
kant en klaar sedia sama sekali
kantwerk renda
kapitaal uang, pokok
kapitein kapitan, kapten
kapmes parang
kapot rusak, ambelas; *kapot gaan*
(glas) pitja, petjah; (voorwerp)
patah; (apparaat) rusak; (touw /
band) putus
kapper tukang pangkas, tukang
potong rambut
kar kereta, gerobak
karakter kalakuan (A.M.), ahlak,
tabiat
karbouw kerbau, karbau
kast lemari
katoen kapok
kazerne tangsi
keel leher, gergantang
keer kali; *keerteken* (*maalteken*)
tanda kali; *de volgende keer*
lain kali
kemphaan ajam sabung, ajam
bakul
kennen tahu, kenal
kennis 1. (wetenschap)
pengetahuan; 2. (vriend)
kenalan, teman
kennisgeving pemberitahuan
kennismaken tjari kenal,
berkenal; *kennismaking*
perkenalan
kenmerk sifat, tanda; *kenmerkend*
chusus
keren balik, kembali, putar;
keerpunt titik balik
kerk geredja; *kerkraad* madjelis
geredja; *vrouwelijk lid van de*
kerkraad sjamaset; *kerkdienst*
kebaktian; *Kerk Maleis* Melaju
Geredja
kerkhof kuburan, (A.M.) kerkop
kerst Hari Natal, Hari Kedjadian;
kerstboom pohon terang;
kerstviering perajaan pohon
terang
ketel tjeret
keten rantai; *ketenen* merantai
ketting rantai
keuken dapur; *keukengerei* alat
dapur
kiem bibit
kies gigi; *kiespijn* sakit gigi; gigi
njilu
kieskeurig tingkai, banjak
tjengtjong (i)

kietelen geli, gili-gili
kieuw hansang
kiesel kerikel
kiezen petik (memetik), pilih (memilih); keuze *pilihan*; *kiesrecht* hak memilih; *algemene verkiezingen* pemilihan umum (ook: pemilu = pemilihan umum)
kijken nganga (menganga), lihat (melihat)
kijken naar 1. tengok (menengok), nonton (menonton), lihat (melihat) 2. (blik op) pandang (memandang)
kikker kodok
kil sedjuk, dingin
kin dagu
kind anak; *pleeg- of adoptiekind* anak angkat, anak piara; *stiefkind* anak tiri; *kinderbijslag* tundjangan anak; *kinderen* (form.) kanak-kanak
kip ayam; *kipvlees* daging ayam
kist peti
klaar 1. (voltooid) selesai; 2. (bereid tot) sedia; *klaarmaken* menjediakan
klacht keluhan; *klagen* keluh (mengeluh); *weeklagen* bersungut
klam lembab
klamboe kelambu
klank bunji
klaplopen loleng, beronda, bontjeng
klappen tepuk, topu, topo; *applaudisseren* topo tangan; *klappen, meppen* tampar (menampar), tempeleng (menempeleng)
klappermelk santen, santan
klas kelas
klasse golongan
kleden, zich pakai pakaian, berpakaian; *kleding* pakaian; *kledingstuk* badju
kleefrijst beras ketan; *rol kleefrijst* lemper
kleermaker pendjahit, tukang djahit
klein pendek, ketjil, ketjuping, ketjupil
kleingeld uang ketjil
kleinkind tjutju
kleinzerig padede, gembeng
klemmen djepit (mendjepit), tjepit
kletsen tjerewet, mengobrol, ngetje; *kletspraat* omong kosong, obrolan
kleur warna; *kleurecht* tahan luntur; *verkleuren* luntur
klimaat udara, iklim
klimmen pandjat (memandjat), naik
klok djam, lontjeng
klooster biara
kloppen ketuk (mengetuk), toki
knallen meletus
knap 1. (slim) pintar, pandai; 2. (vaardig) tjakap; 3. (aantrekkelijk) stel, gagah, tjantik; *knappe jongen* njong gogos
knie lutut
knijpen ramas, tjubit (mentjubit), gepe
knippen potong (memotong), (menggunting)
knoflook bawang putih
knoop 1. simpul; 2. kantjing; *dichtknopen* kantjing
knuffelen tjiun (mentjiun)
knul njong
koe sapi
koek kue; *harde koek bereid van sagomeel en klapper* bagea
koel sedjuk, dingin

koelkast lemari es, kulkas
koffie kopi; *koffie op Molukse wijze klaargemaakt (met gemalen koffie voor snelfilter)*
 kopi tubruk
kogel peluru, pelor
kok djuru masak, tukang masak, koki (A.M.)
koken 1. (bereiden) masak; 2. (in water) rebus
kokend heet panas mendidih
koket genit
kokosmelk santen, santan; *kokosnoot* kelapa
kolonie daerah djadjahan
kom tjobek; mangkok
komfoor kompor
komen datang; *kom!* maril!; *komst* kedatangan; *komaan!* ajo!, tjoba!
komkommer ketimun
kompas pedoman
koning radja; *koningin* ratu; *koningschap* keradjaan
konijn kelintji
koord tali
koorts demam, panas dalam
kopen 1. beli (membeli); 2. (alles ineens) borong (memborong); *koper* pembeli
kopie salinan; *kopiëren* salin (menjalin)
kopje tjangkir, mok
koppig kepala besar, kepala keras, kepala batu, djumawa
korrel butir
kort pendek, ketjil; *in het kort* singkatnja
kortademig hosa
korting potongan
kortzichtig sempit; sempit akal
koud dingin; *kouvatten* masuk angin
kous koskaki

kraai burung gagak
kraan kran; *kraanwater* air leding
kracht daja, tenaga, kuat; *krachteloos* tidak berdaja; *krachtig* kuat
krankzinnig gila, mengong, kepala sinting
krant surat kabar, koran
krap sesak
krassen tjoret (mentjoret)
krekel tjengkerik, djangkrik
krent kismis; *krentenbrood* roti kismis
kreperen mampus
kreupel pintjang
kribbe malaf
krioelen (ber)djubel
kritiek tjelaan
krijgen dapat (mendapat), beroleh, memperoleh
krijgsdans tjakalele
krijger pradjurit
krijgsgevangene tawanan perang
krijt kapur
croeshaar rambut keriting
krokant garing
krokodil buaja
krom 1. (zaken) bengkok; 2. (mensen) bongkok
kroon mahkota
krupuk krupuk; *kleine krupukjes* emping
kruiden djamu; *kruidendrank* djamu
kruidenrijen bumbu
kruidnagel tjengkeh, tjengkih
kruimel ampas
kruin 1. (boom, berg) puntjak; 2. (hoofd) pusar kepala
kruis salib, palang; *het Rode Kruis* Palang Merah
kruiwagen gerobak
kuil kolang; *kuiltje in de wang* pipi tjongka

kuit betis
kunnen bisa, tjakap, pandai;
kundig pandai
kunst seni, kesenian;
kunstschilder pelukis
kuren (hebben) tingkah, betingkah
kussen tjiun (mentjium),
 bakutjium
kussen bantal; *kussensloop*
 sarung bantal
kust pantai
kwaad marah, djengkel
kwaal penjakit
kwaliteit kualitas
kwantiteit kuantitas
kwart seperempat
kwartier seperempat djam
kwartje setalen, setaling
kwelling sengsara
kwestie 1. urusan, soal; 2.
 perkara
kwijlen njiler
kwijt hilang
kwitantie kuitansi, bon

L

la, lade latji
laag (niet hoog) rendah
laag lapisan; *in lagen* berlapis-
 lapis; *laagjeskoek* kue lapis
laat lat; *te laat* terlambat
lachen tertawa, ketawa;
lachkriebel rasa geli
ladder tangga
laf 1. tawar; 2. panikit, panakut,
 hati ketjil; *lafaard* panikit,
 penakut
laken selimut
lam anak domba, anak kambing;
lamsvlees daging kambing
lamp pelita, lampu
land 1. (grond) negeri; 2. (streek)
 tanah, negeri; 3. (t.o. zee) darat;
landen mendarat; *landstaal*
 bahasa tanah, bahasa negeri
lang pandjang; *lang worden*
 memandjang
lang(durig) lama; *zo lang* selama;
op z'n langst selama-lamanja
languit gelegen telantang
langzaam pelan(-pelan)
last beban, susah; *in last zijn*
 kesusahan; *lastig* susah, sulit
laster fitnah
laten doen suruh (menjuruh); *laat*
maar gaan angkat lempar!,
 tinggal!
later (form.) kemudian, nanti,
 sebentar
lava lahar
lawaaï ribut
ledematen anggota badan

leed duka tjita, sengsara
leeftijd umur, zaman, djemang;
leeftijdsgenoot satu djemang,
 seumur
leeg kosong, habis
leer 1. (huid) kulit; 2. (theorie)
 adjaran, ilmu
leeuw singa
leger tentara, kompeni (voor de
 oorlog)
leggen taruh (menaruh)
leiden pimpin, tuntun (menuntun);
leider pemimpin, penuntun,
 kepala; *leiding* pimpinan,
 tuntunan; *leiding geven*
 memimpin; *onder leiding van*
 dipimpin oleh
leidingwater air leding
lek botjor; *lekke band* ban kempis,
 kempes; *lekken* botjor
lekker enak, senang, sedap,
 semangat, njaman
lelijk djelek
lendedoek tjidako, tjawat
lenen pindjam (memindjam);
lening pindjaman
lente musim semi, musim bunga
lepel sendok
leren adjar; *leerling* murid, anak
 sekolah; *leraar, lerares* guru
les peladjaran
leugen bohong, omongan tipu;
leugenaar pembohong, penipu;
leugenachtig mulut arnesos,
 mulut parlente
leuk 1. (komisch) lutju; 2. (mooi)
 stel, gagah
leunen sandar (bersandar)
leven 1. hidup; 2. (het leven)
 kehidupan; *levend* bernjawa,
 hidup; *levenslust* semangat;
levensonderhoud nafkah
lezen batja; *lezer* pembatja; *lezing*
 tjeramah; *leesboek* buku

batjaan
libel andarinjo
lichaam badan, tubuh;
lichaamsgewicht berat badan;
lichaamslengte tinggi badan;
lichamelijk djasmani
licht 1. (gewicht) ringan, enteng;
 2. (niet donker) terang; 3.
 (kleur) muda; *aan het licht*
 komen ketahuan; *lichtstraal*
 sinar
lichting angkatan
lid anggota; *lidmaatschapskaart*
 kartu anggota
lied 1. (wereldlijk) lagu; 2.
 (geestelijk) njanjian rohani;
liederenboek Mazmur dan
 Tahlil, Dua Sahabat Lama
lief 1. manis, tjantik; 2. baik hati,
 baik
liefdadigheid amal, dana, derma;
liefdadigheidsinstelling badan
 amal
liefde kasih, sajang, tjinta, asmara
liefhebben tjinta; *liefhebber*
 pentjinta; *liefhebberij*
 kesajangan, kesukaan
liegen tipu, ngawur, ngatjo,
 omong kosong, omong pagi
 sore, mulut putar bale, mulut
 parlente
lieveling buah hati, buah mata,
 kesajangan, kesukaan
liften bontjeng
ligging letak
lijden derita, sengsara
lijf tubuh, badan
lijk majat
lijken rupa sama, muka sama; *als*
twee druppels water op elkaar
lijken pinang belah dua
lijn garis; *in grote lijnen* dengan
 garis besar
lijst daftar

likken dijilat (mendjilat)
limonade limun
links kiri; *linkerkant* sebelah kiri
lip bibir; *lippenstift* lipstick
list sia-sia, tipu
literatuur kesusasteraan
litteken tanda luka, bekas luka
loeren lur, intip (mengintip)
lof pujian; *lofrede* madah
logeren inap (menginap); *loge*
 penginap, orang penginap;
 logement losmen
lokaal 1. ruangan; 2. lokal,
 setempat
lol lutju-lutju, kegembiraan
lombok tjili, lombok
lompen robean
long paru-paru
lonken main mata
loon gadji, upah, bajaran
lopen djalan (berdjalan); *druk*
 heen en weer lopen senu
losgeld tebusan
losjes longgar
loslaten, losmaken lepas,
 melepaskan
loslippig (mulut) paletjes, kenes
lossen (van schip) bongkar
 (membongkar)
lot nasib
loting undian; *loterij* main undi
loven pudji (memudii)
lucht 1. hawa; 2. udara; *luchtpost*
 pos udara; *luchtziek* mabuk
 udara
lucifer korek api
lui malas, pemalas; *lui aard*
 pemalas; *luiheid* kemalasan
luier kain alas bebi
luis kutuk
luisteren dengar
lukken djadi, berhasil
lunchen makan siang
luxueus mewah

lychee kelengkeng

M

- ma, mama** ma, mama, ibu, bu
maag perut, poro; *volle maag* poro tere, poro bitjo
maagd perawan
maal kali; *maalten* tanda kali; *tweemaal* dua kali
maan bulan; *maanlicht, volle maan* terang bulan
maand bulan; *maandblad* (madjalah) bulanan
maandag hari Senin (Senin)
maar 1. tetapi, tapi; 2. sadja; 3. melainkan, padahal
maart (bulan) Maret
maat 1. (grootte) ukuran; 2. (vrind) teman, kontjo
maatregel peraturan, tindakan
maatschappij masyarakat
macht kuasa; *macht hebben* berkuasa; *machteloos* tidak berkuasa; *machtigen* memberi kuasa; *machtiging* surat kuasa
mager kurus, kerempeng
magie sihir, guna-guna, bikin-bikin
magneet besi berani
maiskolf djagung
maken buat (membuat), bikin
makkelijk, gemakkelijk gampang, mudah
Maleis bahasa Melaju
man laki, orang laki-laki; *mannelijk* 1. (mens) laki-laki; 2. (dier) djantan
malen giling (menggiling)
mand keranjang; *mand om kleren in te bewaren* alaku; *rond* *houten mandje van marktvrouwen* dulang
manier tjara
mank pintjang
mannequin paragawati
mantel jas pandjang
marcheren baris
margarine mentega
marine angkatan laut
markt pasar
masker topeng
masseren pidjit (memidjit), pitjit, urut (mengurut); *masseur, masseuse* tukang pidjit, tukang urut
massief padat
mast tiang
mat tikar
materiaal bahan, bakal
matras bolsak
mededelen memberitahukan, kasih tahu; *mededeling* pemberitahuan
medelijden kasihan
medewerker pembantu
medicijn obat
meedoen turut, ikut (mengikut)
meegaan serta, turut
meeslepen seret, geret, seleret
meel tepung
meeleven sajang
meer 1. (water) danau, 2. (erbij) tambah, lagi, lebih
meest paling, amat, sangat; *meeste, de meeste* kebanyakan
meester tuan, guru sekolah
meevaller tambahan
mei (bulan) Mai
meisje djodjaro, gadis, nona; *meisje dat alleen mooi is en niets zegt* popi melet
melk susu; *melkboer* tukang susu; *melkpoeder* bubuk susu
men orang(-orang); *naar men zegt*

kata orang, katanja
mengelmoes tjampur aduk
mengen (mixen) tjampur
 (mentjampur); (bemoeien) turut
 tjampur, tjampur tangan,
 bertjampur; *mengsel* tjampuran
mening pendapat, pikiran,
 sangka; *meningsverschil*
 perselisihan faham, bakuambe
 (inf.)
mens orang manusia; *mensheid*
 umat manusia
meppen tampar, tempeleng
merg sumsum
merk tjap; *merkteken* tanda;
merken kasih tanda
mes pisau, piso
met dengan, dan, bersama-sama,
 serta; *met elkaar* satu sama lain
meten ukur (mengukur)
meteen segera, sekarang
methode tjara
metselaar tukang batu
meubilair perabot rumah
mevrouw (form.) njonja, (inf.)
 tante
middel 1. (lichaamsdeel)
 pinggang; 2. (medicijn) obat;
door middel van dengan,
 dengan tjara, dengan djalan
middelbare leeftijd setengah
 umur
middelbare school sekolah
 menengah
middelpunt pusat
middelvinger djari tengah
midden tengah
middernacht tengah malam
mier semut; *rode mier* semut api
mijn tambang; *goudmijn* tambang
 mas
mijnwezen pertambangan
mikken ser, sasar (menjasar);
mikpunt sasaran

militair tentara, soldadu
miljard seribu djuta
miljoen djuta; *miljonair* djutawan
minder sedikit, lebih sedikit,
 kurang; *minder worden* gugur,
 djadi sedikit
miniscuul ketjuping, ketjupil
minister menteri; *ministerie*
 kementerian; *ministerschap*
 kementerian
minteken tanda kurang
minuut menit, minit
mis tidak kena, salah
misdaad kedjahatan; (kerk.) dosa;
misdadig djahat
mislukking kegagalan; *mislukt*
 gagal, tidak berhasil
misschien barangkali, boleh djadi,
 mengkah
misselijk pusing, rasa mau
 muntah
mist kabut
misverstand salah terima, salah
 paham
modder lumpur, betjek
moe letih, lelah, tjapai
moed keberanian; *moedig* berani,
 djago; *moedeloos worden* putus
 asa
moeder ibu, bunda, mama;
moeders (als groep) kaum ibu;
moedereiland nusa ina
moeilijk sulit, susah, setengah
 mati; *moeilijkheid* kesulitan,
 kesukaran, kesusahan
moeite usaha, ichtiar; *met moeite*
 dengan susah
moesson musim
moeten perlu, mesti, (form.) harus
mogen boleh; *moge* semoga,
 boleh; *mogelijk* mungkin, bisa-
 bisa; *mogelijkheid* kemungkinan
molen kintjir
Molukken Maluku; *Molukker* anak

Maluku, orang Maluku
moment saat, ketika
monarch radja; *monarchie*
keradjaan
mond mulut; *mond dicht!* tutup
prop! tutup mulut!; *mondeling*
lisan
mooi bagus, tjantik, stel
moorden bunuh (membunuh);
moordenaar pembunuh
mopperen ngomel (mengomel),
bersungut
morgen 1. (ochtend) pagi; 's
morgens pagi-pagi; 2.
(volgende dag) besok
morsdood mampus
motregen hudjan gerimis, hudjan
kerimis
mouw badju tangan
mug njamuk
muis tikus
munt uang, pokok
mus burung geredja
museum musium
musket njamuk; *musketennet*
kelambu
muur dinding, tembok
muurhagedis tjitjak
mysterieus gaib

N

na belakang, habis; *na mij* habis
aku, belakang aku
naaien djahit (mendjahit); *naaister*
pendjahit, tukang djahit;
naaiwerk djahitan
naakt telandjang
naald djarum
naam nama; *in naam van* atas
nama; *naamwoord* kata;
bijvoeglijk naamwoord kata
sifat; *zelfstandig naamwoord*
kata benda
naar ke
naast (di) sebelah, (di) samping
nacht 1. (donker) gelap; 2. malam;
's *nachts* malam-malam;
middernacht tengah malam
nadat sehabis, sesudah
nadeel rugi, kerugian; *nadeel*
hebben rugi
nadenken berpikir, timbang
(menimbang)
nadoen tiru (meniru), adju(-adju)
nagel kuku; *nagellak* kukutek
nageslacht anak tjutju
najagen tuntutan (menuntut)
nakomelingen kanak-kanak,
tjutju-tjutju
nalatig lalai
namaken tiru (meniru); *namaak*
tiruan
namens atas nama
namelijk ialah, jaitu, jaini
namiddag sore
nat basah; *nat maken* membasahi,
bikin basah

natie bangsa; *nationaal* nasional, kebangsaan; *nationaliteit* warga negara
natuur alam; *natuurkunde* ilmu alam; *natuurramp* bentjana alam; *natuurschoon* keindahan alam
natuurlijk tentu, memang
nauw sempit, djepit, tjepit, sesak
nauwelijks hampir-hampir, njaris
nauwkeurig teliti
nazitten buru (memburu); kedjar (mengedjar),
nederig rendah hati, sederhana
Nederland Negeri Belanda; *Nederlander* orang Belanda; *Nederlands* bahasa Belanda
nee nda, seng, tidak
neerleggen meletakkan, taruh (menaruh); *zich bij iets neerleggen* terima nasib
neersmijten banting (membanting)
neerstorten terdjun
negen sembilan; *negenhonderd* sembilan ratus; *negentien* sembilan belas; *negentig* sembilan puluh
negeren tidak perlu dengan; buang muka, balik muka,
nek leher, gergantang
nemen ambil (mengambil)
nerveus senewen, gugup, senu
nest sarang
net (pas) baru, barusan
net (visnet) djaring, djala
net doen alsof pura pura, seolah-olah
netjes pantas, djernih, sopan
netto bersih; *netto salaris* gaji bersih
neus hidung; *spitse neus* hidung mantjung; *platte neus* hidung pesek, hidung panoso

nier gindjal; *niersteen* batu gindjal
niet nda, seng, tidak, (geen) bukan, (doe niet) djangan, (nog niet) belum
niets tidak apa-apa; *niets mee te maken hebben met* seng perduli dengan; *voor niets* pertjuma
nieuw baru; *Nieuwjaar* Tahun Baru
nieuws kabar, warta, berita; *nieuwsbericht* warta berita
nieuwsgierig mau tahu, ingin tahu
niezen bersin
niveau taraf, tingkat
nobel mulia
nodig perlu, usah; *nodig hebben* perlu, memerlukan
noemen sebut (menjebut), menamakan, kasih nama
nog lagi; *nog nooit* belum pernah; *nog steeds* masih
nood kesukaran; *in nood* dalam kesukaran; *noodlot* nasib; *noodlottig* tjelaka
nooit tidak pernah
noord, noorden utara
noot (opmerking) 1. tjatatan; 2. (pinda) katjang
nootmuskaat pala
norm nilai, ukuran, norma
november (bulan) Nopember
nu sekarang, (form.) kini; *nu en dan* sekali-sekali
nukkig rukruk, betingkah, tingkai
nummer nomor
nut faedah, guna, manfaat; *nutteloos* pertjuma; *nuttig* berguna

O

- observeren** tinjau (meninjau)
ochtend pagi; 's *ochtends* pagi-pagi
ocean samudera, lautan
oefenen latih (melatih); *oefening* latihan
oester bia; *oesterschelp* kulit bia
oerwoud hutan-hutan, hutan belantara
of 1. atau; 2. (bij vraag) apakah,
offer korban, kurban; *offeren* korban (mengorbankan); *offerbus* peti derma
ofschoon sungguhpun, meski(pun), walaupun
officieel resmi
officier perwira, opsir
ogenblik saat, ketika
okay beres
oksel ketiak; *okselgeur* bau ketiak, (bau) kele
oktober (bulan) Oktober
olie minyak
olifant gajah; *koek in de vorm van een olifantsoor* kue kuping gaja
om untuk, buat, supaya
oma nenek, oma
omarmen peluk, polo
omdat sebab, oleh karena
omelet telur dadar
omgekeerd terbalik
omgeving alam sekitar, lingkungan
omheinen berpagar; *omheining* pagar
omhelzen peluk, polo; *omhelzing* pelukan
omhoog keatas; *omhooggaan* naik (ke atas)
omkeren balik
omkijken tengok (menengok), menoleh, balik muka
omkleden salin, tukar badju, ganti pakaian
omknellen kepit (mengepit)
omkopen sogok (menjogok)
omlaag ke bawah, turun (ke bawah)
omroepen menjiarkan; *omroeper* penjiar radio atau telepisi; *dorpsomroeper* marinjo (A.M.)
omspitten mematjui, mentjangkul
omstandigheid keadaan, perihal
omstreeks kira-kira, lebih-kurang
omstreken sekitar, sekeliling
omtrent tentang, mengenai
omvallen runtuh, rubuh, roboh
omvang besarnya; *omvangrijk* besar luas
omverwerpen meruntuhkan, merubuhkan, merobohkan
omweg djalang putar
omzet perdagangan, perniagaan
onafhankelijk bebas, merdeka; *onafhankelijkheid* kemerdekaan, kebebasan
onachtzaam lalai; *onachtzaamheid* kelalaian
onbekend tidak dikenal, asing
onbelangrijk tidak penting
onbeleefd tidak sopan, kurang ajar
onbeschaamd tidak tahu malu, kurang ajar
onbeschoft kurang ajar
onbewerkt tawar
ondankbaar tidak tahu terima, kurang terima
onder di bawah

onder andere antara lain,
diantaraja
onderbroek tjelana dalam
onderdaan warga negara
onderdeel bagian
onderdampelen tjempelung,
tjelup (mentjelupkan), tjolo
onderdrukken tindas (menindas),
tindis (menindis)
ondergeschikte orang bawahan
ondergoed badju dalam, pakaian
dalam
onderhoud pemeliharaan;
onderhouden pelihara
(memelihara), piara
onderjurk kutang
ondernemen mengusahakan,
berusaha; *ondernemer*
pengusaha, usahawan;
onderneming perusahaan
onderricht pengadjaran
onderschatten salah taksir
ondersteunen sokong
(menjokong); *ondersteuning*
tundjangan uang, sokongan
uang
ondertekenen tanda tangan,
menandatangani;
ondertekening tanda tangan;
ondergetekende jang
bertandatangani
ondertussen 1. (echter) padahal,
padal; 2. sementara itu
ondervinden mendapati,
mengalami; *ondervinden*
pengalaman
ondervragen periksa;
ondervraging pemeriksaan
onderweg (di) tengah djalan
onderwerp pokok
onderwerpen tunduk
(menundukkan)
onderwijs pengadjaran,
pendidikan; *onderwijzer* guru

onderzoek pemeriksaan,
penjelidikan, penelitian,
penilikan; *onderzoeken* periksa
(memeriksa), selidik
(menjelidiki), teliti (meneliti),
menilik
ondeugend nakal, djahat
onduidelijk kurang terang, kabur
onecht palsu
oneerlijk tidak djudjur
ongeduldig tidak sabar
ongehuwd budjang, belum kawin
ongekookt mentah, tawar
ongelooflijk bukan main!,
astaganaga! ja allah!
ongelovige orang tidak ada
agama, orang kafir
ongeluk tjelaka, tjilaka,
ketjelakaan, sial
ongelijk tidak sama; *ongelijk*
hebben salah
ongemanierd kurang adjar, tidak
tahu adat
ongenode gast andjing air
ongerust chawatir, gelisah, risau
hati
ongeval tjelaka, ketjelakaan
ongeveer sekitar, kira-kira, kurang
lebih
onheil tjelaka, tjilaka, sial
onkosten ongkos
onlangs barusan
onmiddelijk segera, sekarang
onnozel gembeng, gendeng,
dongol
onrust rusuh, kerusuhan,
kegelisahan
ontbijt makan pagi, serapan,
onthouden ingat, *onthoudt*
ingatan
onthouden, zich onthouden van
berpantang
ontkennen sangkal (menjangkal);
ontkenning penjangkalan

ontlasting tahi, tai
ontmoedigd ketjil hati
ontmoeten bakudapat, berdjumpa, bertemu; *ontmoeting* pertemuan
ontploffen ledak (meledak)
ontplooiën berkembang, mengembangkan; *ontplooiing* pengembangan
ontroerd pilu, hati tergerak; *ontroering* rasa pilu
ontslaan petjat (memetjat); *ontslag* pemetjatan
ontsnappen meloloskan diri; *ontsnapt* lolos
ontstaan timbul, terdjadi, terbit; *het ontstaan* kedjadian
ontsteken njala (menjalakan), pasang (memasang)
ontvangen terima (menerima); *ontvangst* penerimaan
onverschillig lalai
ontvlammen menjala
ontvoeren tjulik (mentjulik)
ontwaken bangun
ontwerpen rantjang (merantjangan), rentjana (merentjanakan); *ontwerp* rentjana, rantangan, naskah
ontwijken singkir (menjingkiri), hindar (menghindarkan)
ontwikkeld tjerdas, terpeladjar; *ontwikkelen* berkembang; *zich ontwikkelen* tumbuh; *ontwikkeling* perkembangan; *ontwikkelingsland* negara berkembang
ontzag rasa hormat
onveilig rusuh, tidak aman, berbahaya
onverschillig sembarangan, masabodoh, takaruang
onvoldoende tidak tjukup, kurang
onvruchtbaar 1. tidak berhasil, tidak berbuah; 2. (geen kinderen) mandul
onweer hudjan keras, tjuatja djelek
onzedelijk sundal, tjabul
onzin ngawur, omong kosong
oog mata; *oogarts* dokter mata; *ooggetuige* saksi mata, saksi hidup
oogst panen, hasil tanaman
ooit pernah
ook djuga
oom om, bapak
oor kuping, (form.) telinga
oorbel anting-anting, giwang
oordeel pendapat
oorlog perang; *oorlog voeren* berperang
oorsprong asal, pangkal; *oorspronkelijk* asli
oorzaak sebab
oost, oostelijk timur; ketimuran
op 1. atas, di atas; 2. habis, sudah; *op en neer* naik-turun
opbergen simpan (menjimpan)
opbouw pembangunan; *opbouwen* membangun
opbrengst hasil, pendapatan
opdat supaja
opdracht suruhan, pesan, perintah; *opdragen* suruh, perintah, pesan
opdringen sodor (menjodor)
opduiken timbul
opeens tiba-tiba, sekongjong-kongjong
open 1. (ruimte) luang; 2. (niet gesloten) terbuka
openbaar umum; *het openbaar vervoer* kendaraan umum; *openbare werken* pekerdjaan umum
openen buka (membuka); *opening* pembukaan, lobang

opensperren buka; *openscheuren*
rabe
opgelucht lega hati
opgezwollen bengkak;
opgezwollen oog mata bilolo
opgraven gali, gale
opgroeien naik badan
ophangen gantung; *aan een*
kapstok ophangen sangko
ophijzen kasih naik, menaikkan
ophouden bubar, berhenti, brenti
opinie pendapat, pikiran
opium tjandu, madat
opkomen tumbuh
opkopen borong (memborong)
oplaaien meledak, bernjala
opleiden didik, mendidik;
opleiding pendidikan
oplepelen menjendok
opletten memperhatikan; *let op!*
awas!
oplichten tipu (menipu), makan
darah
opnieuw 1. mulai lagi; 2.lagi, satu
kali lagi
opnoemen sebutkan, menjebut
nama
opofferen, zich mengorbankan
diri
oppassen 1. djaga (mendjaga);
2. awas
oppervlakte 1. (maat) luasnja;
2. (ruimte) bidang
opplakken tempel (menempel),
melengket
oprecht tulus; *open en oprecht*
terus terang
oprichten membangunkan,
mendirikan
oprispen mengkola; *oprisping*
mengkola
oproepen panggil (memanggil);
oproep panggilan
opruiming obral, obral besar

opscheppen 1. (eten) timba; 2.
(arrogant) sombong, mulut gede
opschieten buru-buru, lekas,
tjepat
opschikken, zich berhias,
berdandan; *opschik* dandan
opschorten singsing
(menjingsing)
opschuiven geser
opstaan 1. (wakker worden)
bangun; 2. (staan) berdiri; 3. (uit
de dood) bangkit; 4. (rebelleren)
berontak / merontak; *opstand*
pemberontakan
opstapelen tumpuk (menumpuk),
tambun (menambun)
opstoken tjari akal, tusuk mulut
optocht pawai
opvallend tjolok (mentjolok) mata,
tarik perhatian
opvoeden didik (mendidik);
opvoeder pendidik; *opvoeding*
pendidikan
opvoeren main, memainkan,
kasih tundjuk; *opvoering*
pertundjukan
opvolgen turut, ganti
(menggantika)
opwarmen kasih panas, bikin
panas, memanasi, asar
opzettelijk (dengan) sengadja
opzoeken mendatangi, singgah,
langgar
oranje merah mudah
orde, in orde brengen
membetulkan, membereskan; *in*
orde beres;
ordelijk teratur;
ordenen atur (mengatur);
ordening aturan
organiseren mengadakan, urus
(mengurus); *organisatie*
organisasi
ossenkar tjikar

oud 1. (van vroeger) lama; 2. (niet jong) tua
ouders orang tua, ibu bapak
ouderwets kuno
ovaal tjeper
overal keliling, kuliling, dimana-mana
overblijven sisa; *overblijfsel* sisa
overbrengen sampaikan, kasih
overdracht penyerahan; *iets overdragen* menjerahkan
overdrijven membesar-besarkan, tambah bumbu
overeenkomst perdjandjian, persamaan, persetudjuan; *overeenkomstig* sesuai, menurut
overeenstemmen met (ber)setudju dengan, sepadan dengan; *overeenstemming* persetudjuan
overgeven muntah
overgeven, zich menjerahkan; *overgave* penyerahan
overgrootmoeder nenek mojang
overgrootouders tete nenek mojang
overhandigen kasih, menjampai, menjerahkan, mempersembahkan,
overheid pemerintah, penguasa
overhemd kemedja; *kraagloos overhemd zonder manchetten* beniang
overhoop halen bongkar
overkant seberang
overledene orang mati
overleggen membitjarakan, berunding
overlevering adat
overlijden 1. meninggal (dunia), mati 2. kematian
overmorgen besok lusa
overnachten bermalam, tidur

overpeinzen pikir (memikir), renung (merenungkan); *overpeinzing* renungan, pikiran
overschatten salah taksir
overschot sisa, keledakan
overschot, stoffelijk majat
oversteken menjeberang
overstroming bandjir
overtocht penjeberangan
overtuiging kepertjajaan, kejakinan
overvloed berkelimpahan, lebih dari tjukup
overvol penuh sesak
overwegen timbang (menimbang)
overwerk kerdja lembur; *overwerkgeld* uang lembur
overwinnen menang (memenangkan); *overwinning* kemenangan
overzee di seberang laut
overzicht 1. ichtiar; 2. kilasan

P

- p.a.** (per adres) d/a (dengan alamat)
paal tiang, tongkat
paar 1. (schoenen) pasang; 2. (enkele) berapa, beberapa, separu (inf.)
paard kuda; *paardekracht* daja kuda
paars ungu
pagina halaman
pak, pakje bungkus, bungkusan
pakken tangkap (menangkap), ambil (menggambil)
palm pinang; *palmsuiker* gula djawa
pan pantji, rantang
pand gadai; *pandhuis* rumah gadai
panorama pemandangan
pantalon tjelana
panter matjan
pap bubur
papegaai beo, burung nuri
papier kertas; *papiergeld* uang kertas
paraat siap sedia, waspada
paradijs firdaus, sorga, surga; *paradijsvogel* burung tjenderawasi
paraplu pajung (hudjan)
parasol pajung (matahari)
parel mutiara
parfum minjak wangi
park taman
part bagian
partner pasangan
partij pihak
pas baru sadja, tadi
Pasen Paska
passen (bij elkaar) tjotjok
passeren liwat
pauw burung merak
pauze istirahat; *pauzeren* beristirahat
pech 1. (motor) mogok; 2. (onheil), sial; *pech hebben* nasib buruk
peet- in *peetkind* anak serani; *peetoom* papa ani; *peettante* mama ani
peinzen renung (merenung), pikir (memikir)
pell kupas (mengupas), kupas kulit
pen pena; *pennevrucht* buah pena
pepermunt permen
peper, Spaanse tjabai, tjili; *pepertje* (scherpe toespis) sambal, tjili
periode waktu, tempo, saat, zaman
permissie izin, idjin, permisi
persen ramas (meramas)
persoon orang, pribadi; *personenauto* sedan; *persoonlijk* pribadi; *persoonlijkheid* kepribadian
pesten goda (menggoda) ganggu; *pesterij* gangguan
pet petji, topi
petroleum minjak tanah; *petroleumstel* kompor
peuteren korek
picknicken makan patita, tamasja
piekeren pikir (memikir)
pienter pintar
pij djuba
pijl anak panah
pijn sakit, sedih (hart), pedih, njeri
pijp pipa

pinda katjang
pink djari kelingking
Pinksteren Pentekosta
pistool senapan
plaats tempat, kota; *plaatsen*
 taruh (menaruh), meletakkan;
plaatsnemen ambil tempat,
 duduk
plagen ganggu, terek, beterek; *de*
plaag gangguan
plakken melekat, tempel
 (menempel), melengket
plan maksud, niat, rantjangan,
 rentjana; *van plan zijn*
 bermaksud, mau, berniat
plank papan, kaju
plant tumbuhan; *sierplant*
 tanaman hias; *planten* tanam
 (menanam)
plantage perkebunan
plassen kentjing, kintjing
plat (fietsband) kempis, kempes,
 (bord) tjeper
platteland desa
playboy bedjingan
pleegmoeder mama piara;
pleegvader bapa piara;
pleegkind anak piara
plein alun-alun, lapangan
plezier foja, sukaria, kesenangan
plonzen tjempelung, tjelup, tjolo
plotseling tiba-tiba
plicht kewadajiban
plissérok rok; *jongedame met*
gesteven plisserok nona rok
pluk pemetikan
plukken petik (memetik)
plusteken tanda tambah
pochen makan pudji, sombong,
 mengarti
podium panggung
poeder bubuk, bedak, tepung
poetsen gosok (menggosok)
poëzie puisi

pogen berusaha, berichtiar;
poging usaha, pertjobaan
pokken tjatjar
politie badju hitam
pols nadi, pergelangan tangan;
polsslagader urat nadi
pomp pompa
pool kutub; *kutub selatan*
Zuidpool; *kutub utara* Noordpool
poot kaki, tungkai
pop boneka, popi
portemonnee dompet
portie 1. bagian; 2. (bord) piring
Portugees bahasa Portugis
positie 1. kedudukan, letak; 2.
 (rang) pangkat
post pos; *postbode* tukang pos;
postkantoor kantor pos;
postwissel poswesel
praatjes balagu, mulut besar; *veel*
praats hebben lantjang
prachtig bagus sekali, istimewa
praten bitjara, tjerita, omong
prauw perahu, sampan
precies persis, tepat
predikant pendita
preek chotbah; *preken* berchotbah
prent gambar
presenteren 1. (eten) sadji
 (menjadjikan); 2. (schenken)
 sembah (mempersembahkan)
prestige gengsi
pret sukaria; *prettig* senang,
 njaman; *prettige reis* selamat
 djalan
prijs 1. (waarde) harga; 2.
 (beloning) hadiah
prijzen pudji (memudji)
prik suntikan; *prikken* tjatjah
 (mentjatjah), suntik (menjuntik),
 djeksi, tusuk (menusuk)
prikkelen dorong (mendorong)
proberen tjoba (mentjoba);
probeersel tjoba-tjobaan

probleem soal, persoalan, kesulitan, susah
procedure atjara perkara
procent persen
productie pembuatan; *product* buatan, hasil
proef 1. (poging) pertjobaan; 2. (toets) udjian; *proefwerk* ulangan; *proeven* tjoba (mentjoba), rasa (merasa)
profeet nabi
profijt keuntungan, untung
programma atjara, rentjana
proloog kata pendahuluan, kata pengantar
promotie kenaikan pangkat
prooi mangsa
prop sumbat
proviand bekal makanan, bekal hidup, bakal
provincie daerah; *provinciaal* kedaerahan
psalm mazmur; *psalmen en gezangen* Mazmur dan Tahlil
puber anak tanggung, anak remadja; *puberteit* masa remadja, pubertas
publicatie penerbitan
puist bisul; *een klein puistje* bintit
punt 1. (onderwerp) titik; 2. (einde) udjung, undjung
puntig tadjam
pupil 1. (oog) anak mata; 2. (leerling) murid
puree in *aardappelpuree* kentang giling
pus nanah
put sumur; *putten* timba (menimba); *putwater* air pari
puur sutji, murni
puzzel teka-teki

R

raad 1. (advies) nasehat, nasihat, petundjuk; *raad geven, toespreken* kasih nasihat; 2. (groep mensen) madjelis, dewan; *kerkraad* madjelis geredja
raadsel djigulu, tjigulu
raak kena
raam djendela, katja
raamwerk rangka
raden kira, rai
radeloos bingung, putus asa
ramen taksir (menaksir)
ramp bentjana, tjilaka, tjelaka
rand pinggir, tepi
rang tingkat, pangkat; *rangnummer* nomor pangkat, angka urut
rangschikken susun (menjusun), atur (mengatur); *rangschikking* susunan
rapportage pelaporan; *rapporteren* melapor
ras bangsa; *rasecht* tulen, totok; *een rasechte Hollander* Belanda totok; *iemand wiens beide ouders uit (bijv.) Allang komen* orang Allang tulen
rat tikus, tikus besar
ratjetoe tjampur aduk
rauw mentah, tawar
ravijn djurang, ngarai
reageren tanggap (menanggapi); *reactie* reaksi, tanggapan
realiseren laksana (melaksanakan), realisasi

(merealisasikan); *realisatie*
 realisasi, pelaksanaan
realiteit realitas, kenjataan
rebel pemberontak; *rebelleren*
 berontak, merontak
recht 1. hak, hukum; *rechten* ilmu
 hukum; *meester in de rechten*
 sardjana hukum; *rechter* hakim;
 2. (niet krom) lurus, rata; *recht*
voor zijn raap terus terang;
rechtuit lopen (ber)djalan terus
rechterkant sebelah kanan;
rechts kanan
rechttop tegak
rechtstreeks langsung
redden tolong, tolong (menolong)
 dari bahaya
rede 1. (toespraak) pidato,
 pemitjaraan; 2. (verstand)
 budi; *redelijk* tjukupan, patut,
 mendingan; *redelijkheid*
 timbang rasa
reden sebab, alasan
redeneren timbang-(menimbang),
 pikir-(memikir)
reeds sudah, su (inf.), telah
 (form.)
regelen urus (mengurus), atur
 (mengatur)
regen hudjan, udjang; *regen met*
zonneshijn hudjan panas;
regenboog pelangi, biang lala;
regenseizoen musim hudjan
regeren perintah (memerintah);
regering pemerintah
regio daerah; *regionaal*
 kedaerahan
reglement peraturan, aturan
rein sutji, bersih; *reinheid*
 kebersihan
reis perdjalananan; *reizen* berdjalan
rek degu-degu
rekbare tijd djam karet
rekenen hitung, menghitung,

berhitung
rekening hutang, utang; *rekening*
houden met dengan
 memperhatikan; *voor eigen*
rekening tanggungan sendiri
rekken 1. (grootte) bikin pandjang,
 memperpandjang, 2. (tijd) bikin
 lama, memperlamakan; *rekbare*
tijd djam karet
rel kerusuhan
relatie hubungan, perhubungan
religie agama
rennen lari, berlari
rente bunga, bunga uang
repatriëren pulang ke tanah air
repetitie repetisi, ulangan
respect hormat; *respecteren*
 menghormati
respectievelijk masing-masing
rest, restant sisa, kelebihan
restaurant rumah makan
resultaat hasil, akibat; *resultaat*
hebben berhasil; *resulteren*
 menghasilkan, mengakibatkan
retourtje pergi pulang, p.p.
reuk bau; *reukwerk* wangi-
 wangan, bau-bauan
rib tulang, rusuk
richten tudju (menudju), arah
 (mengarah); *richting* arah,
 djurusan
richtsnoer pedoman
riet alang-alang; *rietsuiker* gula
 pasir, gula tebu
rij baris, deret, djadjar, leret; *in de*
rij staan berderet-deret, berbaris
rijk kaya; *rijkaard* orang kaya,
 hartawan; *rijkdom* kekajaan
rijksdaalder ringgit
rijp matang, masak
rijst (ongekookt) beras, (gekookt)
 nasi; *rijst koken* masak nasi,
 taruh nasi; *rijststomer* dandang;
rijstbrandewijn arak; *kleefrijst*

lontong
rijstvogel burung gelatik
ring tjintjin; *ringvinger* djari tjintjin, djari manis
riool riol, got
ritme irama; *ritmisch* berirama
rivier sungai, kali
roddelen omong-omong
roeien dajung (mendajung), (A.M.) panggajo; *roeiriem* dajung, panggajo
roekeloos nekat, sembrono
roepen berteriak, bataria (A.M.), menjeru, berseru, panggil (memanggil); *roep* panggilan, seruan; *roepnaam* nama panggilan
roepia rupiah
roer kemudi
roeren tjampur; *roerstok bij het bereiden van papeda, sagopap* aru-aru
roerig rusuh
roest tahi besi, karat; *roestig* berkarat
roken 1. (sigaret) minum rokok, rokok (merokok), isap (mengisap) rokok; 2. (damp) berasap, mengasapi; *rook* asap
rolkussen bantal guling
rollen gulung (menggulung)
rolstoel kursi roda, krosi roda
romp tubuh
rond bundar, genap; *een rond getal* angka genap
ronde ronda
rondlopen melantjong, (A.M.) loleng, (A.M.) pardidu, (A.M.) baronda
rondom sekitar, keliling, kuliling
ronduit terus terang
rondzwerfen kembara (mengembara)
rood merah; *roodachtig* kemerah-

merahan; *Rode Kruis* Palang Merah
roos 1. (bloem) bunga mawar; 2. (op het hoofd) kelemumur, kalamumur
roosteren bakar, asar, panggang (memanggang)
rot busuk
rots batu karang; *rotsachtig* berkarang-karang
roze merah muda
rozijn kismis
rubber karet
rug belakang, punggung; *ruggengraat* tulang belakang
ruilen tukar (menukar); *ruil* penukaran
ruim luas, lapang; *te ruim* (kleren) longgar
ruimte 1. (zaal) ruang, ruangan; 2. (vrijheid) kelonggaran; 3. (onder het bed) kolong
rukken tarik (menarik); renggut (merenggut), *rukken aan* merenggutkan
rumoer ribut; *rumoerig* beribut
rund sapi, lembu; *rundvlees* daging sapi
rups ulat, ular
rust 1. (welzijn) sedjahtera; 2. (pauze) istirahat; *rusten* beristirahat; *rustoord* tempat istirahat
rustig tenang, sentosa
ruw kasar
ruzie bakumarah (inf.) pertengkaran (form.), marah; *ruziemaken* bertengkar, bakumarah, bakuambe (A.M.)

S

- saai** diam-diam
- saamhorigheid** kesetiakawanan
- sago** sagu; *sagopal* pohon sagu
- salaris** gadji, pendapatan
- samen** bersama-sama, bersama dengan
- samenkomen** berhimpun, berkumpul
- samenleven** (samenwonen) hidup bakupiara
- samenleving** masyarakat
- samenspraak** pertjakapan
- samenstellen** karang (mengarang)
- samenvallen** bertepatan dengan
- samenvatten** simpul (menjimpulkan), ringkas (meringkaskan); *samenvatting* ringkasan, kesimpulan, inti sari
- samenwerken** bekerdja sama
- samenwerking** masohi (= een *bepaalde vorm van samenwerking van familieleden en kennissen bij het totstandbrengen van een bepaald project. Vaak gaat dat gepaard met materiële ondersteuning*)
- samenzweren** bersekongkol
- sandelhout** kaju tjendana
- sap** 1. (planten etc.) getah; 2. (drank) lemon
- satan** setan, hantu, iblis
- saus** kuah
- schaap** domba
- schaapherder** gembala
- schaar** gunting
- schade** rugi, kerugian, kerusakan; *schadeloosstellen*, *schadevergoeding* ganti rugi
- schaduw** sombar; *schaduwbeeld* bajang-bajangan; *schaduwrijk* teduh
- schaken** main tjatur; *schaakspel* permainan tjatur
- schamen, zich** malu; *schaamte* kemaluan-maluan
- schande** aib, keaiban, malu
- schat** harta, kekayaan
- schatten** taksir (menaksir), menilai; *schatting* taksiran, penilaian; *naar schatting* kira-kira
- scheef** mentjong, miring
- scheel** kerok, mata kerok
- scheet** kentut, konto
- scheikunde** ilmu kimia
- scheiden** bertjerai, betjere (inf.), berpisah; *scheiding* 1. perpisahan, pertjeraan; 2. (in haar) belah rambut
- schelden** maki, sindir
- schelen** in: *het kan me niets schelen* seng perduli
- schema** rangka, rantjangan
- schemer** sendja, sore-sore
- schengen** (cadeau) menghadaiahkan; *schenking* hadiah; 2. (aalmoes) menjedekahkan; *schenking* sedekah
- scheppen** 1. (maken) mentjiptakan; *schepper* pentjipta; *schepping* tjiptaan; 2. (eten) timba (menimba)
- scheren** tjukur (mentjukur); *scheerapparaat* alat tjukur; *scheermes* pisau (piso) tjukur
- scherp** tadjam; pedis, pedes, pedas

scheuren robek (merobek), tjobek (mentjobek), sobek (menjobek)
schiereiland djazirah, semenandjung,
schieten pasang, tembak (menembak)
schijnen 1. bersinar; *de zon schijnt* matahari bersinar; 2. *naar het schijnt* rupanja; *schijnbaar* rupanja, tampaknja
schijnheilig munafik, malu palsu
schil kulit
schild salawaku, parise
schilderen (kunst) melukis; *schilder* pelukis; *schilderij* lukisan, gambaran; *schilderkunst* seni lukis; 2. (verven) tjet, tjat
schildpad penju, totoruga, teteruga
schillen kupas (mengupas)
schip kapal; *schipper* nachoda, nakoda
schoen sepatu; *schoenmaker* tukang sepatu
schoft potar, anak potar, bangsat
scholier peladjar, anak sekolah
schommel ajunan; *schommelen* ajun, berajun-ajun; *schommelstoel* kursi gojang
school sekolah; *kleuterschool* taman kanak-kanak, *lagere school* sekolah rendah, sekolah dasar; *middelbare school* sekolah menengah; *school voor voortgezet onderwijs* sekolah landjutan; *schoolgaan* sekolah, bersekolah, masuk sekolah
schoolbord papan tulis
schoon 1. (rein) bersih; *schoonmaak* pembersihan; 2. (mooi) indah, tjantik; *schoonheid* ketjantikan
schoonmaken, zich (na de

stoelgang) tjobok
schoonouders papa dan mama mantu; *de wederzijdse schoonouders* besan; *schoonvader* papa mantu; *schoonmoeder* mama mantu; *schoonzoon* anak mantu, ipar laki-laki; *schoon dochter* anak mantu; *schoonbroer* kunjadu, konjado, ipar laki-laki; *schoonzus* kunjadu, konjado, ipar perempuan
schoot pangkuan; *op de schoot nemen* pangku
schoppen sepak (menjepak), tendang
schor paru, suara paru
schotel piring
schouder bahu, pundak
schrande pintar, bidjaksana, tjerdas,; *schrandeheid* kedjerdasan, kepintaran
schrapen kikis (mengikis)
schreeuwen berteriak, berseru
schrift buku tulis; *schriftelijk* tulisan, dengan tulisan
schrijnend pedih
schrijven karang (mengarang), tulis (menulis); *schrijver* djuru tulis, penulis; *schrijfmachine* mesin tulis; *schrijftafel* medja tulis; *schrijfwaar* alat tulis
schrikkeljaar tahun kabisat
schrikken kaget, terkedjut
schrobben skrobi
schroef sekrup; *schroevendraaier* obeng
schroot besi tua
schudden I.(handen) berdjabatan tangan, (inf. A.M.) kontjo; 2. (hoofd) gojang (menggojangkan); 3. (kaarten) kotjok (mengotjok)
schuilen berlindung, berteduh;

schuilplaats perlindungan
schuin mentjong, miring
schuld 1. (rekening) hutang, utang; *eigen schuld dikke bult* sapa suruh, pikul sendiri
schuren gosok (menggosok)
schurft kaskadu, kudis
schurk bangsat, pendjahat
schuur gudang
sedert sedari, sedjak, semendjak
sein tanda, sembojan
seizoen musim
september (bulan) September
serveren selwir, lajan (melajani)
servies piring mangkuk, piring-piring
sfeer suasana
shirt badju kaus, kutang
show pameran, peragaan
sieren hias, berhias; *sieraad* perhiasan; *sierlijk* indah, tjantik; *sierplant* tanaman hias
sinaasappel djeruk
sinds sedari, sedjak, semendjak
situatie keadaan, kedudukan
sjaal selendang
sjouwen bembeng, rembeng, gotong, pikul
skelet tengkorak
slaan 1. (alg.) pukul (memukul); 2. (pijn doen) fermak, gae, hantam, lap, pilang, torana; 3. (handen) tepuk, topu, topo
slaap tidur; *in slaap vallen* ketiduran, *slaap in de ogen* tahi mata; *slaapkamer* kamar tidur; *slaapkop* pengantuk; *slaap hebben* mengantuk, menganto; *slapen* tidur, (A.M.) sono
slachtoffer korban
slag pukulan
slagboom hambat
slager tukang daging
slak teong

slang ular
slap lemah, lombo(-lombo), lembe
slecht 1. djelek, terbaik, trabaik (A.M.); 2. (stout) djahat, nakal
slechts sadja, tjuma, hanja, djua (A.M.)
slenteren djalan-djalan, melantjong, beronda, loleng
slouren seret (menjeret), seleret
sleutel kuntji
slijk lumpur
slijm lender
slijmen tjari muka
slijpen bikin tadjam, meruntjingkan
slikken telan (menelan)
slim tjerdik, pintar
sloot selokan, kali
slot 1.(sleutel) kuntji; 2. (einde) achir, kesudahan
sluipen merajap
sluiten tutup (menutup), kuntji (menguntji)
smaak rasa; *smakelijk* sedap, enak; *smakeloos* tawar
smachten ingin, kepingin; (inf.) *naar een sigaret smachten* mati rokok
smal sempit, ketjil
smart dukatjita, duka, susah hati
smelten meleleh
smeren labur (melabur)
smerig kotor, bedaki
smet tjatjat, noda; *smetteloos* sutji; *smetteloosheid* kesutjian
smid tukang besi
smijten banting (membanting)
smokkelen selundup (menjelundup)
sneeuw saldju
snel tjepat, ladju; *snelheid* ketjepatan
snijden potong (memotong), iris (mengiris)

snoep djadjan; *snoepgeld* uang djadjan
snoeven sombong, berlagak
snor kumis
snot ingus; *snotneus* ingus meleleh, ketjupil, ketjuping
snurken ngorok
soeverein berdaulat; *soevereiniteit* kedaulatan
sojasaus ketjap; *zoete sojasaus* ketjap manis; *zoute sojasaus* ketjap asin
sok kaus kaki pendek
soldaat serdadu, soldadu, laskar; *soldatenkind (KNIL)* anak kolong
solidariteit kesetiakawanan; *een vorm van solidariteit (het gemeenschappelijk dragen van een last, bijvoorbeeld de gezamenlijke financiële bijdrage die een sterfgeval met zich meebrengt - de geestelijke ondersteuning)* muhabat; (solidariteit in de vorm van materiële ondersteuning) masohi
sommige separuh, separo, beberapa
soms kadang-kadang, separo kali, tempo-tempo
soort bagai, rupa, matjam
sorry maaf
souvenir tanda mata
spannend seram, genting, tegang; *spanning* ketegangan
sparen simpan (menjimpan), tabung (menabung); *spaarbank* tabungan; *spaargeld* uang simpanan, uang tabungan
speeksel air mulut, air liur, ludah
speer tombak
speld peniti; *speldje van papier* takis
spelen main, bermain; *speelgoed* mainan; *speler* pemain
spellen edja (mengedja); *spelling* edjaan
spierziebonen buntjiss, bontjiss
spiegel tjermin, katja; *spiegelei* telur mata sapi
spier otot, urat
spijbelen bolos (membolos)
spijker paku; *spijkerbroek* tjelana djengki
spijt, spijt hebben menjasal
spin lawah-lawah, labah-labah; *spinnenweb* sarang labah-labah
spinazie bajem
spion mata-mata
spits runtjing, tadjam
spleetoog mata sipit (tjipit)
spoed segera, tjepat
spoelen kumur, berkumur
spook setan, hantu, momok
sport olahraga; *sportman* olahragawan; *sportvrouw* olahragawati
spot edjekan, olokan; *spotten* edjek (mengedjek), mengolok
spraak bitjara; *sprakeloos* diam, tidak ada bitjara
spreken berkata, bitjara, omong; *spreektaal* bahasa lisan; *spreekwoord* peribahasa; *spreker* pembitjara
spreuk pematah, amsal
springen lontjat (melontjat), melompat (belompat) beluntjat; *sprong* lompatan, lontjatan
sprinkhaan bilalang
sprookje dongeng
spugen ludah (meludah); *spuug* ludah
spuiten pantjur, semprot (menjemprot)
spul, pullen barang-barang
staaf batang
staal kawat, badja

staan berdiri
staar mata kabur
staart ekor, buntut
staat 1. negara; *staatsburger* warga negara; 2. *staat, in staat zijn* bisa, muat, mampu
stad kota; *stadhuis* balai kota; *stadsbus* bis kota
staf tongkat
staken 1. (werk) berhenti kerdja (menghentikan), mogok, *staking* pemogokan; 2. (motor) mogok,
stal kandang
stalletje warung
stam batang
stampen tumbuk (menumbuk); *stamper* tumbuk, ulek, ulekan
stampvol sesak, penuh sekali
stand 1. (situatie) keadaan, kedudukan; 2. (houding) sikap
stand, in standhouden tahan, bertahan
standaard deradjat, standar
standbeeld patung
standvastig tabah, teguh, tetap hati
stank bau busuk
stap langkah; *stap voor stap* langkah demi langkah, langkah per langkah
stapel susun, susunan; *stapelen* susun (menjusun)
stapelbed tempat tidur atas bawah, tempat tidur atas tinggi
statuten anggaran dasar
steeds selalu, terus-terusan
steekpenning sogokan
steen batu; *steenkool* arang batu
stek tjangkok
steken tikam (menikam), *tjotjok* (mentjotjok)
stelen pentjuri, tjuri, tjeker (inf.)
stellig dengan pasti, tentu
stem suara; *stemmen* 1. (muziek) melaraskan; 2. (kiezen) pungut suara
stempel tjat, meterai
stengel batang, tangkai
ster bintang; *filmster* bintang film; *sterrenkunde* ilmu falak, ilmu bintang
sterk 1. (kracht) kuat, gagah; 2. (drank) keras; 3. (geweld) kukuh, perkosa
sterven meninggal (dunia), mati
steun tundjungan, tolongan, bantuan; *steunen* sokong (menjokong), sumbang (menjumbang), tulung, tolong, bantu
stevig kuat, teguh, kukuh
stichten mendirikan, membangun, kasih berdiri; *stichting* jajasan, lembaga
stiefkind anak tiri; *stiefmoeder* mama tiri; *stiefvader* papa tiri
stiekem diam-diam
stier sapi djantan
stijf keras, kedjur; *stijfkop* kepala batu
stijgen naik, mendaki
stil 1. diam; 2. sepi, sunji, senjap; *stille kracht* guna-guna, bikin-bikin; *stillezen* batja (membatja) dalam hati; *stilletjes* diam-diam, sembunji-sembunji; *stilstaan* berhenti
stinken bau busuk, bau honar
stoel kursi, krusi, krosi, korsi, kadera
stof 1. (doek) kain; 2. (materiaal) bahan; 3. (as) abu; 4. (element) zat
stoffelijk djasmani
stok tiang, batang kaju
stola selendang, stola
stom 1. bisu, gagu; 2. dongol, naonao, bodoh, goblok, tolol

stomen kukus (mengkukus);
stomer kukusan
stomp skot, tumbuk, tumpul;
stompen tumbuk
stomverbaasd tertjengang
stoom uap, asap
stoppen berhenti
storen ganggu (menggangu);
storing gangguan
storm angin ribut
storten setor (menjetor)
stortregen hudjan deras, hudjan
keras
stoten, zich ketoki
stotteren kaku, gagu
stout nakal, djahat; *stoutigheid*
kenakalan, kedjahatan
straat djalanan, djalan
straf hukuman; *straffen*
menghukum
strak ketat, sesak
straks nanti, sebentar
stralen bersinar, menjala
strand pantai
streek 1. akal bulus, akal busuk;
2. negeri, daerah; *streektaal*
bahasa daerah
streek, van streek zijn bingung;
van streek brengen
membingungkan
streep garis
strekken lundjur (melundjur)
strelen mengelus, mengasap
streven berusaha
strijd perdjjuangan; strijden
berdjjuang; *strijder* pedjuang,
pahlawan
strijken seterika
stroef tidak litjin
stroken met sesuai dengan,
tjotjok dengan
stromen alir (mengalir); *stroming*
aliran, arus
strontje tahi mata

strot gergantang
struik semak
student mahasiswa; *studente*
mahasiswi; *studeren* beladjar,
menuntut ilmu
stuk 1. (deel) sepotong, separo,
iris; 2. (kapot) rusak, patah,
petjah, pitja, putus
stuur kemudi; *stuurman* djurumudi
sturen I. (zenden) kirim
(mengirim); 2. (bevelen) suruh
subsidie tundjangan uang
succes lulus, berhasil
suffix achiran
suiker gula; *bruine suiker /*
palmsuiker gula djawa;
suikergoed permen, djadjan;
suikerriet tebu; *suikerziekte*
kintjing manis
sussen budjuk
symbool lambang, simbol
stysteem tata atur

T

- taak** tugas; *een taak hebben* bertugas; *taken en plichten* tugas dan kewajiban
- taal** bahasa; *taalboek* buku bahasa; *taalkundige* ahli bahasa; *sardjana* bahasa; *taalschat* kosakata
- tabak** tabaku, tobaku
- tablet** obat
- taboe** haram
- tachtig** delapan puluh
- tafel** medja; *tafelpoot* kaki medja
- taille** pinggang
- tak** tjabang
- talisman** djimat
- tamarinde** asam
- tand** gigi; *tandarts* dokter gigi; *vooruitgestoken tanden* gigi tongkos; *tandeloos* ompong; *tandenborstel* sikat gigi; *tandenstoker* tusuk gigi, tjungkil gigi;
- tandvlees** tutang
- tante** tante, ua
- tapijt** permadani
- tapioca** tapioka; *pap van tapioka* papeda
- tarwe** terigu, tepung terigu
- taxatie** taksiran, penilaian; *taxeren* taksir (menaksir), menilai; *taxateur* penilai
- te** di; *te Ambon* di Ambon
- teder** lembut
- teelt** penanaman
- teen** djari kaki
- tegel** djubin, ubin, tela (A.M.)
- tegelijk, tegelijkertijd** bersama-sama, satu kali djalan
- tegemoet** kemuka; *tegemoet gaan* sambut (menjambut)
- tegen** melawan, lawan; *tegen de muur* pada tembok
- tegendeel** sebaliknya, lawannja
- tegengesteld** bertentangan dengan
- tegenhouden** tahan (menahan), menghambat, mentjegah
- tegenkomen** bertemu, ketemu dengan
- tegenover** tentang, berhadapan dengan
- tegenpartij** pihak sana, pihak jang lain
- tegenprestatie** pembalasan
- tegenspreken** balas (membalas), sangkal (menjangkal); *tegenspreken* berlawananan
- tegenstand** melawan; *tegenstander* lawan
- tegenstelling** pertentangan; *in tegenstelling tot* berlawananan dengan
- tegenstrijdig** berlawananan, bertentangan
- tegenwerken** hambat (menghambat); *tegenwerking* penghambatan
- tegenwoordig** sekarang, masa ini
- teken** tanda, tjap; *minteken* tanda kurang; *plusteken* tanda tambah; *keer- / maalteken* tanda kali; *aanhalingsteken* tanda kutip; *vraagteken* tanda tanja; *uitroepsteken* tanda seru
- tekenen** gambar (menggambar); *tekening* gambaran, gambar
- tekort** kurang; *tekortkoming* kekurangan
- telefoon** telepon, telpon; *telefoneren* telpon, bel;

telefoonhoorn gagang telepon
telegram kabar kawat, telegram, surat kilat
televisie televisi
telkens saban, saban kali, berulang-ulang, tiap kali
tellen hitung (menghitung), bilang (membilang); *telling* penghitungan, pembilangan; *telwoord* kata bilangan
teleurstellen mengetjewakan; *teleurgesteld* ketjewa; *teleurstelling* keketjewaan
temperatuur suhu, suhu deradjat
tenger kurus, kerempeng
tenminste setidaknya-tidaknja
tenslotte pada akhirnya
tentamen tentamen, praudjian
tentoonstellen tundjuk (mempertundjukkan), kasih tundjuk, pameran (memamerkan); *tentoonstelling* pameran, pertundjukan
tenzij ketjual, kalau
tepel pentil, mata tetek
termijn tjtjilan, angsuran; *termijnbetaling* bajaran tjtjilan, bajaran angsulan
terrein bidang, lapangan, padang
terug kembali; *terugkeren* pulang, kembali; *terugkomen* datang kembali; *terugtrekken* tarik (menarik) kembali, undur, mundur; *terugtrekking* pengunduran
terwijl 1. (ondertussen) sedangkan, sementara, seketika; 2. (tegenstelling) padahal, padahal
test udjian, pertjobaan; *testen* mengudji, tjoba (mentjoba)
tevens serta, djuga
tevergeefs pertjuma, sia-sia
tevreden puas, senang;

tevredenheid kepuasan
thee teh
thermosfles botol termos
thuis di rumah; *thuiskomen* pulang
tien sepuluh; *tiental* puluhan; *tientallen* berpuluh-puluh
tijd tempo, waktu, masa, zaman; *ten tijde van* pada waktu; *tijd voor iets hebben* sempat; *tijdelijk* sementara itu; *tijdens* waktu, selama, sementara; *tijdstip* saat, waktu
tijdschrift madjalah
tijger harimau, matjan
tikken toki
timmerman tukang kaju
tin timah
tint warna
toch toh, (form.) meskipun begitu
tocht 1. (wind) angin, tarik angin; *op de tocht zitten* masuk angin; 2. (trip) perdjalanan
toegang masuk, pintu masuk; *verboden toegang* dilarang masuk
toegeven memberihati, mengaku
toekijken nonton (menonton)
toekomst hari depan, hari kemudian, masa depan
toelichten kasih terang (menerangkan), mendjelaskan; *toelichting* penerangan, keterangan, pendjelasan
toen sewaktu, waktu, waktu itu; *toentertijd* masa itu, dulu
toerist turis
toeschouwer penonton
toespraak pidato; *een toespraak houden* berpidato
toestaan mengizinkan, membolehkan
toestand keadaan
toestel alat, pesawat, perkakas

toestemmen mengizinkan,
 mengabdikan, kasih permisi;
toestemming izin (idjin), permisi
toevallig kebetulan
toevoegen tambah (menambah)
toewensen utjapkan
toga djubah, toga
toilet kakus, kamar ketjil
tolk djuru bahasa, tukang saling
 bahasa
ton tong
toneel sandiwara, panggung,
toneelspeler pemain sandiwara
tong lidah, lisan
tonijn ikan tjakalang, ikan tongkol
toon nada; *toonladder* tangga
 nada
top 1. (berg) puntjak; 2. (eindpunt)
 udjung
tor kumbang
tot sampai, hingga, sehingga; *tot*
ziens sampai bertemu lagi,
 sampai berdjumpa
totaal djumlah; *totaliteit* kesatuan,
 keseluruhan
touw tali; *touwtrekken* tarik tali
tovenaar ahli sihir, tukang bikin;
toverij sihir, bikin-bikin;
toverspreuk mantra
traag paleu, lambat
traan air mata
trainen melatih, berlatih; *trainer*
 pelatih
transporteren mengangkut
trap tangga, trap
trappen sepak (menjepak),
 tendang (menendang)
treffen 1.(raken) kena; 2.
 (ontmoeten) berdjumpa
trein kereta api
treiteren terek (beterek), ganggu
 (menggangu)
trekken tarik (menarik)
treuren berduka tjita, bersusah

hati
triest sedih, murung
trillen gemeter, gemetar
troep gerombolan, kelompok,
 pasukan
trommel tifa
troost hiburan, penghiburan, lipur;
troosten menghiburkan;
troostprijs hadiah hiburan
trots besar hati, bangga,
 kebanggaan, menggah,
 sombong
trouw setia, kesetiaan
trouwen kawin, nikah; *trouwen*
zonder de toestemming van de
ouders kawin lari; *trouwfeest*
 perkawinan; *trouwing* tjintjin
 kawin
tuin kebun, taman; *tuinieren*
 berkebun; *tuinman* tukang
 kebun
tulband tulban, serban
tunnel tembusan, terowongan,
 djalan terobosan
tussen di sela, tengah-tengah, di
 antara
tussenkost perantaraan; *door*
tussenkost van dengan
 perantaraan
tussenpersoon pengantara
tussenvoegen selipkan
 (menjelipkan)
twalf dua belas
twee dua; *met z'n tweeën* berdua;
alle twee dua-dua; *tweede*
 kedua
tweedehands bekas;
tweedehandse waren barang-
 barang bekas, rombongan
tweeling anak kembar
tweetalig dwibahasa, dua bahasa
tweevoud rangkap dua
twijfel ragu, kesangsian; *twijfelen*
 sangsi, ragu hati

twist pembantahan, perselisihan,
rebut; *twistappel* rebutan;
twisten berkelahi, bakulai,
bakalai, bakuambe, ribut
typen tik; *typemachine* mesin tik;
typiste djuru tik, tukang tik
typisch chas

U

u u, tuan, njonja, nona; *uw* u
punja, tuan punja, njonja punja,
nona punja
ui bawang, berambang
uil burung hantu
uit 1. (van) dari; 2. (over) putus,
habis, abis, mati; 3. (buiten) di
luar; *uit elkaar gaan* putus,
bertjerai; *uit elkaar halen*
mentjeraikan; 4. (er op uitgaan)
bertamasja; *uitje* tamasja
uitbeitelen ukir (mengukir)
uitdrukking perbahasaan,
ungkapan
uiteengaan bubar, berhenti, putus
uiten utjap (mengutjapkan); *uiting*
utjapan
uiteinde udjung, undjung,
kesudahan, penghabisan
uiteraard tetap, tentu
uiterlijk rupa, wudjud
uiterst paling, sekali; *uiterste* mati-
matian
uitgaan 1. (naar buiten) keluar;
2. (doven) mati, padam
uitgaven ongkos, ongkos-ongkos,
pengeluaran
uitgehongerd kelaparan
uitgeven menerbitkan,
mengeluarkan; *uitgever*
penerbit; *uitgave* penerbitan
uitgestrekt luas
uitgezonderd ketjuali
uitkering uang imbalan
uitkleden buka pakaian
uitleg keterangan, pendjelasan;

uitleggen mendjelaskan
uitnodigen 1. undang
 (mengundang), adjak
 (mengadjak); mempersilakan;
uitnodiging undangan, adjakan,
 not (inf.); *een uitnodiging krijgen*
 (inf.) dapat not
uitreiken sampaikan
 (menjampaikan); *een prijs*
uitreiken memberikan hadiah
uitroepteken tanda seru
uitrukken tjabut (mentjabut), tarik
 (menarik)
uitrusten beristirahat
uitrusting perlengkapan,
 persiapan
uitschelden maki
uitsloven, zich banting tulang
uitsluitend hanja, khusus
uitsnijden ukir (mengukir)
uitstellen tunda (menundakan)
uitstorten tumpah (menumpah)
uitspansel langit
uitspoelen (omspoelen) bilas
 (membilas)
uitstappen turun, keluar
uitstekend istimewa, luar biasa,
 baik sekali
uitstralen pantjar; *uitstraling*
 pantjaran
uitstrekken 1. melebar; 2. (zich)
 lundjur
uittrekken 1. tarik; 2. (kleding)
 buka
uittreksel kutipan, ringkasan
uitverkoop obral; *uitverkoop*
houden mengobral
uitvinden menemukan,
 mendapatkan; *uitvinder*
 penemu, pendapat; *uitvinding*
 penemuan
uitwendig luar, di bagian luar
uitwerpselen tahi, kotoran
uitwissen hapus (menghapus)

uitzenden siar (menjiarkan);
uitzending siaran
uitzoeken pilih (memilih)
uitzondering ketjualian; *met*
uitzondering van dengan
 mengetjualikan, ketjuali
uniform (pakaian) seragam
urine air sening, air kentjing,
 kintjing; *urinelucht* hosi, honar
uur djam, pukul; *het is 2 uur*
 sekarang djam dua, sekarang
 pukul dua

V

- vaag** kabur
vaak banjak kali, seringkali, sering
vaarwel amato
vaat piring-piring, piring kotor
vader bapak, bapa, (bah.tan.)
 ama, (i.) ajah; *vaderland* tanah air, tanah tumpah darah
vakantie liburan, libur, vakansi;
vakantieganger pelantjong, orang vakansi
vakman tukang, djuru
vallen 1. (omvallen) djatuh; 2. (ineen) rubuh, roboh
vallei lembah, lebak
vals palsu; *vals geld* uang palsu; *valsheid* kepalsuan
van dari, punja
vandaag hari ini, sekarang
vandaan dari mana
vandaar pantas, sebab itu, karena itu
vangen tangkap (menangkap)
vanmiddag 1. (straks) nanti sore; 2. (zonet) tadi sore
vanwege sebab
vanzelfsprekend tentu sadja, memang
varen lajar, berlajar; *met een prauw varen* naik sampan
varken babi; *wild varken* tjeleng; *varkensvlees* daging babi
vast tetap, pasti, tentu; *vast en zeker* dengan pasti
vastberaden tegas
vastbesloten tegas, nekat
vastbinden ikat (mengikat)
- vasthouden** pegang (memegang), tahan (menahan)
vastpakken tahan (menahan), pegang (memegang), (inf.) loko
vaststellen menetapkan, memastikan, menentukan; *vaststelling* ketepatan
vat tong
vechten bakupukul, berkelahi, bakulai, bakalai
vee ternak; *veeteelt* peternakan; *veearts* dokter hewan
veeg tjoreng
veel banjak
veeleisend banjak tjengtjong
veer bulu
veertien empat belas, ampa belas; *veertig* empat puluh, ampa puluh
vegen sapu (menjapu); *veger* penjapu, sapu
veilig aman, sedjahtera, selamat, sentosa; *veiligheid* keamanan, kesedjahteraan, keselamatan, kesentosaan; *Veiligheidsraad* Dewan Keamanan
veiligheidsspeld peniti
veiling lelang
veinzen purapura
vel kulit
veld bidang, lapangan, padang
venster djendela, katja
ventilator kipas angin
ver djauh
verachtelijk hina; *verachten* menghina
veranderen ganti (mengganti), berubah; *verandering* perubahan
verantwoordelijkheid tanggung djawab; *verantwoorden* mempertanggungjawabkan
verbaasd heran; *verbazing* keheranan; *verbazingwekkend*

mengherankan
verband bersangkut; *in verband met* berhubung dengan
verbannen mengasingkan
verbergen sembunji, menjembunjikan
verbeteren memperbaiki, bikin baik, djadi baik; *verbetering* perbaikan
verbieden larang (melarang)
verbinden sambung (menjambungkan), merangkaikan; *verbinding* sambungan, hubungan, rangkaian
vebintenis ikatan
verbitterd sakit hati
verblijven berada, tinggal, berdiam; *verblijfplaats* tempat kediaman
verbluft tertjengang
verbreden melebarkan, bikin lebar
verbod larangan, pantangan; *verboden* dilarang, pantang; *verboden toegang* dilarang masuk
verbogen bengkok
verbond gabungan, persekutuan
verbranden bakar (membakar); *verbranding* pembakaran
verbreken putus (memutus), patah (mematahkan), petjah (memetjahkan), pitja, bikin pitja
verdedigen bela (membela), tahan (mempertahankan); *verdediging* pembelaan, pertahanan
verdelen bagi (membagi); *verdeling* kebagian
verdenken sangka (menjangka); *verdenking* prasangka
verder lebih djauh, terus, lantasi; *verdergaan* madju
verdienen dapat uang, dapat gadji

verdieneste djasa, gadji, upah
verdiepen tingkat; *verdieping* tingkat, lantai; *huis met verdiepingen* rumah loteng
verdorie pantalubang, tjukardeleng
verdoven membius; *verdooving* pembius; *verdovende middelen* tjandu, obat bius
verdragen sabar, tahan (menahan); *verdraagzaam* sabar
verdrag persetudjuan
verdriet rasa sedih, susah hati, dukatjita; *verdrietig* kesusahan, sedih
verdrinken tenggelam
verduidelijken menerangkan, menegaskan, kasih keterangan
verduisteren bikin gelap, menggelapkan
verdwaald kesasar, sesat; *verdwalen* sesat
verdwenen hilang, ilang, lenjap; *verdwijning* kelenjapan
verenigd bersatu, serikat; *Verenigde Staten* Amerika Serikat; *verenigen* mempersatukan; *vereniging*
 1. kumpulan, perhimpunan;
 2. persa-tuan, perserikatan
verergeren menghebat
verf tjat, tjet
verfijnd halus
verfraaien memperindah, memperbaguskan, bikin bagus, menghiasi
verfrissen sedjuk (menjedjukkan); *verfrissing* kesedapan, kesegaran
vergaan karam, tenggelam
vergaderen rapat, berapat, bersidang; *vergadering* rapat, sidang, persidangan

vergeefs pertjuma, sia-sia
vergeelden balas (membalas);
vergelding pembalasan
vergelijken membandingkan,
 memperbandingkan;
vergelijking perbandingan
vergeten lupa (melupa);
vergeetachtig pelupa
vergeven memaafkan,
 mengampun
vergezellen menemani
vergiffenis ampun, maaf
vergif ratjun, bisa; *vergiftigen*
 meratjuni, kasih ratjun;
vergiftiging keratjunan
vergissen, zich salah, keliru;
vergissing kesalahan
vergoeden ganti (mengganti) rugi;
vergoeding ganti rugi
vergroten memperbesar,
 membesarkan, bikin besar;
vergroting pembesaran
vergunning izin, idjin, surat izin
verhaal riwayat, tjerita, tjeritera,
 hikajat
verharden membatui, bikin keras,
 djadi keras
verhemelte tutang, langit
verheugd gembira, senang, suka
 hati
verhinderen tjegah (mentjegah),
 merintang; *verhinderung*
 pentjegahan, rintangan
verhogen mempertinggi,
 menaikkan; *verhoging* kenaikan
verhouding berpatjaran; *een*
verhouding hebben met teputar
 dengan
verhuizen pindah, pindah rumah;
verhuizing perpindahan
verhuren menjewakan, kasih
 sewa
verjaardag hari ulang tahun, hari
 djadi

verkeer lalu lintas; *verkeersbord*
 papan lalu lintas
verkeerd salah, keliru
verkenner pelopor
verkeren met bergaul dengan,
 bertunangan dengan; *verkering*
 tunangan
verklaren menerangkan, kasih
 keterangan, menguraikan
verklaring keterangan, pernyataan
verkleinen memperketjil, bikin
 ketjil, mengetjilkan
verkleuren (was) luntur
verkopen djual (mendjual), (A.M.)
 papalele; *verkoper* pendjual;
verkoop djualan
verkorten bikin pendek,
 memendekkan; *verkorting*
 kependekan
verkouden masuk angin, beringus
verkrachten memperkosa,
 menggagahi
verkreukeld tekoro
verkwisten boros (memboros);
verkwisten pemboros
verlagen bikin / kasih rendah,
 merendahkan, kasih turun,
 menurunkan
verlangen ingin, kepingin, rindu
 (merindu); *het verlangen*
 keinginan, kerinduan, nafsu
verlaten sepi, sunji
verleden waktu jang lampau
verlegen malu; *verlegenheid*
 kemaluan
verleiden 1. (lokken) pikat
 (memikat); 2. (plagen) goda
 (menggoda); *verleiding* godaan
verlengen bikin pandjang,
 memandjangkan, sambung
 (menjambung); *verlengstuk*
 sambungan
verlept laju
verlichten 1. (minder donker)

bikin terang, menerangi, 2.
 (minder zwaar) bikin enteng,
 mengentengkan
verliefd djatuh tjinta
verlies kehilangan, kerugian, rugi;
verliezen 1. (wedstrijd) kalah;
 2. (nadeel) rugi, hilang
verlof liburan, permisi, izin, idjin
verloofd bertunangan; *verloofde*
 tunangan; *zich verloven* tukar
 tjintjin, masuk minta; *verloving*
 pertunangan
verloskundige bidan, ahli
 kebidanan
vermaak kesukaan, keramaian,
 hiburan
vermanen tegur (menegur), ingat
 (memperingati)
vermeerderen memperbanjak,
 tambah (menambah), bikin
 lebih, melebihi; *vermeerdering*
 tambahan
vermenigvuldigen kalikan,
 mengalikan; *zich*
vermenigvuldigen djadi banjak
vermijden singkir (menjingkiri),
 hindar (menghindari)
verminderen berkurang, bikin
 kurang, mengurangi
vermoedelijk barangkali
vermoeden kira, sangka
 (menjangka); *het vermoeden*
 perkiraan, persangkaan
vermoeid lelah, letih, pajah, tjapai;
vermoeidheid kelelahan,
 ketjapaian
vermolmd rapuh
vermoorden bunuh (membunuh)
vernederen merendahkan,
 menghina
vernielen merusakkan, bikin
 rusak; *vernield* rusak, binasa
vernietigen binasa, hantjur, antjur
vernieuwen memperbaiki, bikin

baru; *vernieuwing* pembaruan
veronachtzamen lupa, lalai
 (melalaikan)
veronderstellen kira (mengira),
 sangka (menjangka);
veronderstelling sangkaan
verontschuldigen, zich minta
 maaf; *verontschuldiging* maaf
veroordelen menghukum;
veroordeling hukuman
veroorzaken mengakibat,
 menjebabkan, mendjadikan
verpakken bungkus
 (membungkus);
verpakkingsmateriaal
 pembungkus
verplegen merawat;
verpleegkundige djuru rawat,
 perawat
verplicht wadjib; *verplichten*
 mengharuskan, mewadjibkan;
verplichting kewadjiban,
 tanggungan
verraad chianat; *verraden*
 berchianat
verrekijker teropong
verrichten melakukan, berbuat,
 melaksanakan, bikin
verroest berkarat
verrot busuk
verrukkelijk enak sekali
vers 1. (nieuw) segar, baru; 2.
 (regel) ajat; *Johannes 3 vers 16*
Jahja 3 ajat 16
verscheuren robek (merobek)
verschijnen menghadap, timbul,
 terbit; *verschijning* 1.
 penerbitan; 2. (vorm) rupa
verschil beda, perbedaan, selisih,
 kelainan; *verschillen* berlainan,
 berselisih, berbeda; *verschillend*
 lain, berbagai(-bagai), selisih,
 lain, berbeda, rupa-rupa
verschrikkelijk hebat

verschrikt terkedjut, kaget
verschroeid hangus, angos,
 (huid) melepo
verschrompeld kerepu, tekoro
versierder bedjingan
versieren 1. (slingers) menghiasi,
 padjang (memadjang); 2.
 (flirten) main mata dengan,
 bedjingan; *versiering* hiasan
verslaafd ketagihan, ketjanduan
verslaan mengalahkan
verslag laporan, rentjana
verslikken, zich kebangkalan,
 kesedakan
versnapering djadjan-djadjan
versnellen bikin tjepat,
 mempertjepat, memperlekas;
versnelling pertjepatan
verspillen memboroskan, buang-
 buang
verspreid serak, terserak, tjetjer;
verspreid liggen telamburan;
verspreiden 1. (nieuws)
 menjiarkan; 2. (uit elkaar)
 pentjar (mementjarkan)
verstaan 1. (begrijpen) mengerti;
 2. (horen) dengar
verstand 1.(rede) akal, budi,
 ketjerdasan; 2. (hersenen) otak;
 3. (inzicht) pikiran sehat;
verstandig tjerdas, tjerdik,
 bidjaksana
versterken bikin kuat,
 memperkuat, bikin keras,
 memperkeras
verstoppen, zich bersembunji,
 sembunji; *verstoppertje spelen*
 main enggo
verstoren mengatjau, bikin katjau
verstuikt keseleo
vertalen salin (menjalin),
 menterdjemahkan; *vertaler*
 penterdjemah, tukang salin
 bahasa, djuru bahasa; *vertaling*
 terdjemahan, salinan
vertegenwoordigen mewakili;
vertegenwoordiging perwakilan
vertellen tjerita, bertjerita, tjeritera;
verteller pentjerita
vertonen mempertundjukkan,
 kasih tundjuk; *vertoning*
 pertundjukan
vetragen memperlambat;
vertraging kelambatan
vertrappen indjak-indjak
 (mengindjak-indjak)
vertrek 1.(gaan) kepergian,
 berangkat, keberangkatan;
vertrekken berangkat; 2. (zaal)
 ruangan, kamar
vertrouwen pertjaja; *het*
vertrouwen kepertjajaan
vervalsen bikin palsu,
 memalsukan; *vervalser*
 pemalsu; *vervalsing* pemalsuan
vervangen ganti (mengganti);
vervanger pengganti, wakil
vervelen bosan, membosankan,
 medjemukan; *verveeld* bosan;
vervelend pastiu
verven tjet (mentjet), tjat (mentjat,
 mengetjat)
vervloeken sumpah
 (menjumpahi), kutuk
 (mengutuki); *vervloekt!* kutuk!
vervoer pengangkutan; *openbaar*
vervoer pengangkutan umum,
 kendaraan umum; *vervoeren*
 mengangkut, bawa
vervolg landjutkan, sambungan;
vervolgd bersambung;
vervolgen melandjutkan,
 meneruskan
vervolgens lantas, kemudian,
 seterusnya, lalu
vervullen memenuhi, bikin penuh
verwaand mengarti, sombong
verwaarloosd terbelakang,

telantar; *verwaarlozen*
 membelakangkan, melalaikan
verwachten harap (mengharap);
verwachting 1. harapan; 2.
 (zwanger) hamil, bunting,
 dengan badan
verwanten saudara, sanak
 saudara; *verwantschap*
 kekeluargaan
verward bingung
verwarmen bikin / kasih panas,
 memanas; *verwarming* alat
 pemanas
verwelkomen sambut
 (menjambut), songsong
 (menjongsong)
verwend mandja, dikasih turut;
verwennen memandjakan,
 kasih turut
verwezenlijken melaksanakan;
verwezenlijking, verwerkelijking
 pelaksanaan
verwijden bikin besar, bikin
 longgar, melonggarkan
verwijfd bantji, (inf.) perempuan
 busuk
verwisselen tukar (menukar)
verwoest binasa, rusak, hantjur,
 antjur; *verwoesten* bikin rusak,
 merusakkan, menghantjurkan,
 membinasakan; *verwoesting*
 penghantjuran, pembinasaan
verwonden melukai
verwonderd heran, kagum;
verwonderlijk mengherankan
verzadigd kenjang
verzamelen kumpul
 (mengumpulkan), berkumpul;
verzameling kumpulan
verzenden kirim (mengirim);
verzending kiriman, pengiriman
verzet perlawanan,
 pemberontakan; *in verzet*
komen berontak

verzinnen mengada-ada, meraka-
 reka; *verzinsel* 1. rekaan; 2.
 (creatie) karangan
verzoek permintaan; *verzoeken*
 minta, mohon
verzorgen pelihara, piara;
verzorging pemeliharaan
verzuimen melalaikan
verzwaren bikin berat,
 memberatkan
verzwikt keseleo
vesting benteng
vet gemuk, lemak, bendot
veter tali sepatu
vezels sabut, serabut; *vezels van*
de arenpalm gemutu
via liwat, via, melalui
vice wakil; *vice-voorzitter* wakil
 ketua
vier empat, ampa
vieren merajakan; *viering*
 perajaan
vies honar, kotor, bedaki; *vies*
vinden djidjik; *viezerik*
 pangkotor
vijand musuh, seteru, lawan
vijf lima; *vijftig* lima puluh
vijl kikir; *vijlen* mengikir
vijver kolam, tambak
vijzel tjobek; *vijzel en stamper*
 tjobek dan muntu
vinden 1. dapat (mendapat); 2.
 (menen) rasa (merasa)
vinger djari, djari tangan
vis ikan; *gebakken vis* bakasan,
 ikan bakar; *visnet* djaring, djala;
vissen pantjing (memantjing);
visserij perikanan; *visser*
 mendjala ikan, tukang ikan;
visstank bau amis
visite tamu, tamu-tamu
vlag bendera, lembang (form.); *de*
vlag hijsen kasih naik bendera;
de vlag strijken kasih turun

bendera
vlak rata; *vlak maken* meratakan
vlakke bidang, padang
vlam njala, api; *vlammen* menjala
vleermuis kalang, kampret,
 kelelawar
vlees daging; *gedroogd vlees*
 dendeng
vleien budjuk (membudjuk), raju
 (meraju); *vleierij* budjukan
vleugel sajap
vlieg lalat, lalar
vliegen terbang; *vlieger, piloot*
 penerbang; *vliegtuig* kapal
 terbang, kapal udara, (inf.)
 kapal dara
vlieger lajang-lajang, lajangan
vlijt keradjinan; *vlijtig* radjin
vlinder kupu-kupu
vlo kutu, kutu andjing
vloed air pono, air pasang
vloeibaar entjer; *vloeien* meleleh
vloek maki, kutuk, sumpah,
 sumpahan
vloer lantai, djubin
vlot (snel) 1. tjepat, lantjar; 2.
 (soort bootje) getek, gosepa
vluchten lari, ungsi (mengungsi);
vluchteling orang pelarian,
 pengungsi
vlug lekas, tjepat, pesat
vocht air; *vochtig* lembab, basah
vod rombongan; *voddenman*
 tukang rombeng, tukang
 rombongan
voeden kasih makan; *voeding*
 makanan; *voedsel* makanan
voelen 1.(menen) rasa (merasa);
het gevoel perasaan; 2. (tasten)
 raba (meraba)
voeren suap (menjuap), kasih
 makan
voering lapisan
voertaal bahasa pengantar,

bahasa pergaulan
voertuig kendaraan
voet kaki; *voetganger* pedjalan
 kaki
voetbal sepak bola; *voetballen*
 main sepak bola; *voetballer*
 pemain bola
vogel burung; *vogelnest* sarang
 burung
vol penuh, pono
volbloed totok, tulen
voldaan kenjang, senang, puas
voldoen memenuhi
voldoende tjukup
volgen ikut (mengikut), turut
 (menurut); *volgeling* penurut;
volgende jang berikut; *volgende*
dag besoknja; *volgens* menurut;
volgorde urutan; *volgzaam*
 penurut
volk bangsa, (kerk) djemaat,
 (staat) rakjat, rajat; *volksdans*
 tarian
volmaakt sempurna
voltallig genap, semua
voltooien menghabiskan,
 menjelesaikan
volwassene orang besar, orang
 dewasa
vonnis hukuman, putusan hakim
voor 1. (ten behoeve van) bagi,
 buat, untuk; 2. (plaats / tijd)
 muka, di muka
vooraanstaand terkemuka,
 terkenal
vooral terlebih, apalagi, terutama
voorbeeld tjontoh, umpama,
 misal; *bijvoorbeeld* umpamanja,
 misalnja
voorbereiden sedia
 (menjediakan), menjiapkan;
voorbereiding persediaan,
 persiapan
voorbij lalu, lewat (liwat), habis,

sudah, berlalu; *voorbijgaan* lalu, langgar, melewati, lewat
voordat sebelum
voordeel redjeki, untung, manfaat; *voordelig* murah
voorgevoel prarasa
voorhoede pelopor
voorhoofd *testa; hoog voorhoofd* testa nonong
voorhuis voris, poris
voorkant muka
voorkomen mentjegah, menghindari
voorlichten kasih penerangan; *voorlichting* penerangan
voorlopig sementara ini, untuk sementara
voorloper pelopor
voormalig bekas
voorman mandor
voornaam nama ketjil
voornaamste utama; *voornamelijk* terutama
voornemen niat, maksud
voorouders nenek moyang
voorraad bekal, persediaan
voorrang pengutamakan; *voorrang geven aan* mendahulukan
voorschot uang muka, uang pandjar
voorspellen ramal (meramalkan); *voorspelling* ramalan
voorspoed selamat, kesedjahtera; *voorspoedig* sedjahtera, makmur
voorstel saran, usul; *voorstellen* menjarankan, mengusulkan
voortbrengen berhasil, melahirkan
voortduren berlandjut-landjut, berlangsung terus; *voortdurend* terus-terus
voorteken gelagat; *voortekenen van naderend onheil, of kleine*

voorvallen in huis die een onbehaaglijke sfeer scheppen masoso
voorts kemudian, lantas, lagi
voortzetten melandjutkan, meneruskan
voortgezet landjut, landjutan; *voortgezet onderwijs* pengadjaran landjutan
voorvoegsel awalan
vooruitgaan madju; *vooruitgang* perkembangan, kemadjuan
voorwaarde sjarat; *voorwaardelijk* bersjarat
voorwerp benda, barang
voorwoord kata pengantar, kata pendahuluan, prakata
voorzichtig baik-baik, hati-hati; *voorzichtigheid* kehati-hatian
voorzien melengkapi; *voorzien zijn van iets* sudah lengkap
voorzijde sebelah muka
voorzitter ketua
vorderen tagih (menagih), tuntutan (menuntut); *vordering* tuntutan, penuntutan, tagihan
vork garpu
vorm rupa, bentuk; *vormen* membentuk, merupakan
vouw lipat, lipatan; *vouwen* lipat (melipat)
vraag pertanjaan; *vragen* tanja (menanja), bertanja, minta (meminta); *vraag en antwoord* tanja djawab; *vraagstuk* soal; *vraagteken* tanda tanja; *vraagzin* kalimat tanja
vracht muatan; *vrachtauto* prahoto
vrede perdamaian, damai; *vreedzaam* tenteram, sentosa
vreemd gandjil, aneh; *vreemdeeling* orang asing; *vreemdgaan* berbuat serong

vreselijk 1. (eng) ngeri, mengerikan; 2. (erg) amat, paling, sangat, terlalu

vreugde rasa senang, gembira, sukaria, sukajita

vriend teman, kawan, sahabat, kontjo; *vriendelijk* baik hati, ramah; *vriendje* buntjjs, patjar, njong manis; *vriendschap* persahabatan

vrij 1. (los) lepas; 2. (onafhankelijk) bebas, merdeka; 3. (vakantie) libur, luang; *vrijheid* kebebasan, kemerdekaan

vrijdag hari Djumat, hari Djumaat

vrijen tjiun-tjiun, bersuka-sukaan, bertjinta-tjintaan

vrijlaten melepaskan, kasih los

vrijpostig lantjang, kenes

vrijwilligerswerk kerdja bakti, kerdja sukarela; *vrijwillig* sukarela

vroedvrouw dukun beranak, bidan

vroeg pagi-pagi, tempo

vroeger dulu

vrolijk gembira, riang, ramah, ramai; *vrolijkheid* keriangan, keramaian, kegembiraan

vroom saleh, alim, orang pertjaja

vrouw 1. orang wanita, perempuan; 2. bini, maitua; *de vrouw van de dominee* tante njora; *vrouwelijk* wanita, (van mannen) perempuan busuk; (dieren) betina; *vrouwelijkheid* kewanitaan; *vrouwengek* mata kerandjang, laki-laki gatal; *vrouwenhemd* badju tjele

vrucht buah; *vruchtenmelange in pikante saus* rudjak; *vruchtensap* sari buah, air buah

vruchtbaar buak, subur;

vruchtbaarheid kesuburan

vuil kotor, bedaki, rusuh; *vuiligheid* kotoran; *vuilnis* kotoran, sampah; *vuilnisbak* tempat kotoran

vuist falungku, palungku

vulkaan gunung api, gunung berapi

vullen isi (mengisi)

vuur api; *vuurvast* tahan api; *vuurwerk* mertjon

W

- w.c.** kakus, kamar ketjil
waaien (wind) tiup, bertiup
waaier kipas
waar 1. benar, sungguh, betul;
waarheid kebenaran 2. mana, di mana; *waarheen* ke mana; *waaronder* di antaranja
waarde harga, nilai; *waarderen* menilai, menghargai;
waardering penghargaan;
waardevol berharga;
waardeloos tidak berharga, geleper, begafu, kuatji; *waardig* tahu harga diri
waardoor kenapa, tagal apa
waarnemen 1. menindjau;
waarnemer wakil, penindjau; 2. lihat (melihat)
waarom kenapa, mengapa
waarschijnlijk mungkin;
waarschijnlijkheid kemungkinan
waarschuwen memperingati, memperingatkan;
waarschuwing peringatan
wachten tunggu (menunggu), nanti (menanti); *wachtkamer* ruangan tunggu, kamar tunggu
wagen kereta, gerobak
waken 1. (oppassen) djaga (mendjaga), berdjaga; 2. (opblijven) melet; *de laatste nachtwake* malam penghiburan
wakker bangun; *wakker maken*, *wekken* kasih bangun, membangunkan
wand dinding
wandelen berdjalan, djalan-djalan, beronda (inf.)
wang pipi; *kuiltjes in de wang* pipi tjongka
wanhopig putus asa; *wanhoop* keputusasaan
wankel gojang
wanneer 1. (op welk tijdstip) kapan; 2. (als, indien) kalau
wanorde katjau, kekatjauan;
wanordelijk katjau, katjo
want karena, sebab
wapen sendjata
war, in de war keliru, bingung;
warhoofd kepala angin; *wartaal spreken* omong kosong, omong pagi sore, ngatjo, ngawur
warm hangat, angkat, panas
was 1. (kaars) lilin; 2. (wasgoed) tjutjian; *wasmeid* babu tjutji;
wassen, zich tjutji (mentjutji), mandi; *wassen van rijst* kukus
wasknijper tjepitan
water air; *waterdicht* tahan air; *territoriale wateren* perairan; *waterstof* zat air
waterscheppen tjedok
waterstraal pantjuran
watertanden njiler, air mulut meleleh
waterval air terdjun
watten kapas
wazig kabur
wedden taruh, bertaruh, bakutaruh
wedren patjuan, lomba, perlombaan; *een wedren* houden berpatju
weduwe djanda, balu; *weduwnaar* duda, balu
week 1. (7 dagen) minggu; 2. (zacht) lembek
weelde kemewahan; *weelderig* dengan subur

weer 1. tjuatja, udara; *weerbericht* berita tjuatja; 2. (nogmaals) lagi, sekali lagi

weergaloos tidak ada tandingnja

weerspiegeling pentjerminan

weerstand bieden lawan (melawan)

wees anak piatu, (volle wees) jatim; *weeshuis* rumah jatim-piatu

weg 1. (straat) djalanan; 2. (kwijt) hilang, ilang; 3. (op) habis, abis; *een kortere weg nemen* potong pele; *in de weg lopen* maniso

wegen timbang (menimbang)

wegens sebab

weggaan pergi, berangkat; (inf.) angkat pantat, geser

weggooien buang (membuang)

wegjagen usir (mengusir)

weglopen lari

wegsturen usir (mengusir)

wegtikken kuti

weigeren tolak (menolak); *weigering* penolakan

weinig sedikit

weken rendam, rendem

wekken membangunkan, kasih bangun

welk(e) mana, jang mana

welkom selamat datang

wellicht mungkin, bisa-bisa, barangkali

welsprekend pasih, fasih

weltherusten selamat tidur

welvaart kemakmuran, kesedjahteraan; *welvarend* makmur, sedjahtera, sentosa

wenen nangis, menangis

wenkbrauw kening

wennen biasa, membiasakan

wens 1. (verlangen) ingin, kehendak, kepingin; *wensen* mau, ingin, menghendaki; 2. (gelukswens) utjapan selamat; *toewensen*. utjapkan

wereld dunia, bumi; *werelddeel* benua; *wereldoorlog* perang dunia; *werelds* keduniaan

werk kerdja, perkerdjaan; *werken* kerdja, bekerdja; *werkgever* madjikan, pengusaha; *werknemer* pekerdja, buruh; *werkkracht* tenaga kerdja; *werkuren* djam kerdja

werkelijk sungguh, benar, betul; *werkelijkheid* sesungguhnya

werkloos menganggur, nganggur; *werkloosheid* pengangguran

werkwijze olah

werkwoord kata kerdja

werpen lempar (melempar)

werpnet djala

west, westen barat

wet hukum, undang-undang; *wettig* sjah, sah

weten tahu; *wetenschap* ilmu, pengetahuan

weven bertenun; *weverij* pertenenan

wiel roda

wierook kemenjan

wij kami, kita, ketorang, (inf.) ketong, torang

wijd lapang, luas, lebar

wijk soa; *wijkhoofd* kepala soa

wijlen almarhum

wijn anggur

wijs berbudi, bidjaksana; *wijsheid* kebidjaksanaan

wijsvinger djari tundjuk

wijze tjara

wijzen tundjuk (menundjuk)

wijzigen mengubah; ganti (mengganti)

wil kemauan, kehendak

wild djalang, liar; *iemand die wild en onbesuisd handelt* babi buta

willekeurig sembarang
willen mau, hendak, ingin
wind angin; *windrichting* mata angin; *een windje laten* kentut, konto
winkel toko; *winkelen* belandja
winnen menang; *winnaar* pemenang, jang menang
winst untung, keuntungan
winter musim dingin
wisselen tukar (menukar)
wit putih, putjat
woedend marah sekali, darah naik
woekeraar lintah darat, makan darah
woensdag hari Rabu, hari Reboh
woest galak, buas, liar
woestijn padang pasir
wolk awan
wonen berdiam, berkota, tinggal; *woning* rumah
wond luka
wonder keadjaiban, keanehan
woord kata, perkataan; *woordenboek* kamus, daftar kata-kata; *woordvoerder* djuru bitjara, djuru kata-kata; *woordenschat* kosa kata
worden djadi (mendjadi)
worm tjatjing, ular
wortel akar
woud hutan, utan, ewang
wraak balas dendam, pembalasan
wrat kutil
wreed ganas, kedjam; *wreedheid* kekedjaman
wrong konde
wrijven gosok (menggosok)
wuiven lambai (melambai)
wulps gentjang, tjakadidi, hajal
wurgen tjekek (mentjekek), tjekek (mentjekek)

X

xylofoon gambang; *typisch* Molukse *xylofoon* totobuang

Z

- zaad** bibit
zaag gergadji
zaaien hambur (menghambur)
zaak hal, perkara, urusan;
zaakgelastigde wakil, utusan
zaal ruang, ruangan
zacht lembut, lombo, lembek;
zachtaardig lemah hati
zak karung, kantong
zakdoek sapu tangan, lenso
(A.M.)
zakgeld uang saku, uang djadjan
zakkenrollen tjopet (mentjopet);
zakkenroller pentjopet, tukang
tjopet
zaklantaarn senter
zalg nikmat, berbahagia;
zaligheid kenikmatan,
kebahagiaan
zand pasir
zanger, zangeres penjanji
zaterdag hari Sabtu
zede adat; *zeden en gewoonten*
adatistiadat; *zedelijk* susila;
zedelijkheid kesusilaan;
zedeloos tjabul
zee laut, lautan; *zeemacht*
angkatan laut; *zeeman* pelaut;
zeekomkommer tripang;
zeestraat selat; *zeevis* ikan laut;
zeeziek mabuk laut; *zeezout*
garam laut
zeef saringan
zeep sabun
zeer paling, amat, sekali, terlalu,
sangat
zegen berkah, berkat, doa;
zegenen memberkati
zeggen bilang, berkata, sebut
(menjebut); *zegswijze* bidal,
peribahasa
zeilen lajar,berlajar; *zeildoek* kain
lajar
zeker pasti, tentu, memang;
zekerheid kepastian,
tanggungan
zeldzaam, zelden djarang
zelf sendiri, pribadi; *vanzelf*
dengan sendirinja; *zelfmoord*
bunuh diri
zelfs sedangkan, sekalipun
zelfrespect harga diri
zenden 1. (sturen) kirim
(mengirim); 2. (afvaardigen)
utus (mengutus)
zender pemantjar; *zendtijd* waktu
siaran
zenuw urat saraf, *zenuwachtig*
gugup, senu, senewen
zes enam, anam; *zestien* enam
belas; *zestig* enam puluh
zetten taruh (menaruh)
zeuren tis-tisan
zeven 1. saring (menjaring); 2. (7)
tudjuh; *zeventien* tudjuh belas;
zeventig tudjuh puluh
zichtbaar kelihatan, nampak,
kentara
zichzelf sendiri; *bij zichzelf* dalam
hati
ziek sakit; *ziekenhuis* rumah sakit;
ziekte penjakit, sakitan
ziel 1. njawa, djiwa; 2. djantung
zielig sedih, kasihan
zien lihat (melihat); *tot ziens*
sampai bertemu lagi, sampai
berdjumpa
zij 1.(enkelvoud) dia, matje, antua
(+ respect); 2. (meervoud)
dorang, dong, mereka

zijde 1. (partij) pihak, sebelah, sisi;
 2. (stof) sutera
zijweg djalanan simpang
silver perak; *zilvergeld* uang perak
zin 1. kalimat; 2. arti, makna; 3.
 kehendak, keinginan
zingen menjanji, njanji
zinken karam, tenggelam
zinspelen sindir (menjindir)
zitten duduk; *zitbank* bangku;
zitkamer kamar duduk; *zitplaats*
 tempat duduk
zitting sidang, persidangan,
 madjelis
zo begini, begitu, demikian
zoals sebagai, seperti, kaja
zodat sehingga
zoeken tjari (mentjari)
zoenen tjiun (mentjiun)
zoet manis; *zoetigheden* manis-
 manisan, djadjan-djadjan
zoetzuur atjar
zo-even tadi
zogen menjusui, kasih tetek
zolang selama
zolder loteng
zomer musim panas
zon matahari
zondag hari Minggu, hari Ahad
zonde dosa; *zondigen* berdosa
zonder sonder, sondor, (form.)
 tanpa
zonet tadi, baru sadja
zonnebaden djemur (berdjemur)
zoon anak laki, putera
zorg en verdriet susah dan
 sengsara
zorgen pelihara, piara, urus
 (mengurus)
zout garam; *zoute smaak* asin;
zout water air asin
zuid, zuiden selatan; *Zuid-*
Molukken Maluku Selatan
zuidoost, zuidoosten tenggara,

terselatan
zuigen isap (mengisap)
zuinig hemat, sekikir, sekakar
zuiver 1. tulen; 2. sutji; 3. bersih;
zuiverheid kesutjiaan
zullen mau, hendak
zus adik / kakak perempuan, usi
 (aanspreektitel voor oudere /
 oudste zus)
zuur asam
zwaaien lambai (melambai)
zwaar berat; *zwaartekracht* daja
 berat; *zwaartepunt* titik berat
zwaard klewang
zwager ipar laki-laki, kundjadu
zwak lemah; *zwakte* kelemahan
zwanger hamil, bunting, dengan
 badan; *zwangerschap*
 kehamilan
zwart hitam, itam, gelap; *zwarte*
kunst fufu, bikin-bikin, pakai-
 pakai, guna-guna
zweer borok; *zweren* borok
 (memborok)
zweet keringat; *zweten*
 berkeringat
zwemmen berenang; *zwembad*
 kolam renang
zweren (eed) sumpah, bersumpah
zwerfen kembara (mengembara);
zwerfer pengembara
zweven melajang
zwijgen diam, bisu (membisu),
 tutup mulut
zwijn babi hutan
zwoegen banting tulang